

„A bölcsesség helyőrsége”

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

felvidék

2022. április III. évfolyam 4. szám

2 Tóth László -
Két választás
Európában

3 Az élet nehéz,
furcsa játék -
Beszélgetés
Szarka Tamással

11 Leczo Bence -
Jól megvagyunk

13 Csóka Ferenc -
Csatárlánc

„...Az író, irodalom,
kultúra...
önkiterjesztésének
titka nem az, hogy
ráerőlteti magát
másra, hanem hogy
mindent befogad
magába, amitől ő
maga több lehet,
ugyanakkor saját
magát sem adja fel.

(Tóth László)

Lapszámunkat M. Nagy László fotóművész alkotásaival illusztráltuk

vezérvess

Márai Sándor*

Ajándék

És mégis, ma is, így is,
örökké mennyit ad az élet!
Csendesen adja, két kézzel,
a reggelt és a délutánt,
az alkonyt és a csillagokat,
a fák füledt illatát,
a folyó zöld hullámát,
egy emberi szempár visszfényét,
a magányt és a lármát!
Mennyit ad, milyen gazdag vagyok,
minden napszakban,
minden pillanatban!
Ajándék ez,
csodálatos ajándék.
A földig hajolok,
úgy köszönöm meg.

* A költő 122 éve, 1900. április 11-én született.

fordulópont

VERSEK TARTJÁK ÖSSZE A VILÁGOT

Mezey Katalin

Versek tartják össze a világot, a közös anyanyelvet beszélő embereket. Illyés Gyula a 20. század nagy magyar költője, prózaírója egyik esszéjében azt írja, hogy a szüleinktől, nagyszüleinktől hallott vagy az iskolában tanult versek, dalok összetartozás-tudatunk alapjait képezik. Jó példa volt erre korábban a népköltészet, a népdalok, amelyeket az őseitől örökölt egy-egy község, egy-egy környék, akár az egész ország, amelyeket annak idején szinte az anyatejjel szívott magába mindenki. Vannak persze ma is népdalok, amelyeket mindannyian ismerünk. Talán ma sincs olyan magyar ember,

aki, ha azt a sort hallja: „Kossuth Lajos azt üzenté” – ne tudná a folytatást: „elfogyott a regimentje.”, és ne ismerné a refrént is: „Éljen a magyar szabadság! / Éljen a hazá!”

És vannak mindannyiunk által ismert versek, verssorok is. Ha úgy érezzük, veszély közeleg, néha csak annyit mondunk: „Repül a nehéz kő, ki tudja hol áll meg...” Gyakran hallani azt a tréfás dicséretet is: „Egy, csak egy legény van talpon a vidéken”. Aki rábólint, talán nem is tudja, hogy Arany János *Toldijából* vett idézetet hallott, de ismeri és érti a jelentését. Ezek ott vannak alapvető nyelvi eszközeink

között, alkalomadtán szívesen használjuk is, mert külön magyarázat nélkül kifejezik nemcsak a gondolatainkat, hanem azt a feltételezésünket is, hogy a beszélgetőtársunknak is ott vannak a fejében.

Nemcsak egy nyelvet beszélünk, de a tudásunk is sokban közös. A vers-, dal- és szólás-kincs anyanyelvünk talán legszélesebb közös rétege, egy-egy nemzedék közös kulturális öröksége, amelyet jellemzően a gyermekkorunkban, iskolás éveink során sajátítunk el. (Ezért ma is fontos a versek kívülről való megtanulása, az iskolai „memoriter”, mert a megtanult versek egy életen át

forrásai lesznek annak az otthonosság-érzetünknek, amelyet csak az anyanyelv ad meg.)

Karácsony Sándor, a jeles pedagógus és gondolkodó írta, hogy a művészeti alkotások, így a versek sikere is azon múlik, hogy azonosulni tud-e velük az olvasójuk, a hallgatójuk? Megragadják-e a képzeletét, úgy érzi-e, mintha róla szólnának, mintha ő írta volna? Azok a versek, amelyek a legtöbb embert szólítják meg, amelyekkel a legtöbb olvasó azonosul, azok lesznek a legsikeresebbek. Ilyenek a drámai történelmi helyzetben született, nagy költemények, mint például Petőfi Sándor:

Nemzeti dal, Vörösmarty Mihály: *Szózat*, Ady Endre: *Őrzők, vigyázzatok a strázsán!* című verse, vagy a 20. század kiváló költőinek, mások mellett Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Sinka István, József Attila, Dsida Jenő, Márai Sándor, Weöres Sándor vagy Pilinszky János lírája is. Ezek és még nagyon sok gyönyörű vers adja össze a magyar költészet egészét, amelynek április 11-én van az ünnepnapja. Ezen a napon mindenképp vegyünk a kezünkbe egy szép verseskötvet, olyat, amelyben megtaláljuk magunkat, amelyben megérezzük, hogy amikor magáról írt, rólunk is szólt a költő.

időszerű

KÉT VÁLASZTÁS EURÓPÁBAN

Tóth László

Ha legalább valamelyest meg akarom érteni a világot, hogy mi zajlik körülöttem, körülötünk (s bennünk) – bár erre már egyre ritkábban érzek készletet, mert az ésszel felfoghatatlan dolgok racionális megközelítése egyre kevésbé látszik reményteli feladatnak – rendre nem kortárs, hanem korábbi írókhoz fordulok segítségért. Akik a legtöbb kérdés(em)re még tudják a választ Szophoklészről Shakespeare-en és Goethén át tegnapig. Miként, *mánkból*, Márait is állandóan kezem ügyében tartom. Ő mondott például olyasmit, hogy Amerikában az utak is alig egy-két száz évesek

csak, míg Európában több ezer éves nyomvonalakra épültek még az ő idejében is. Mely észrevételében a legtisztábban benne van a két világ, a régi és az új közti – legalábbis az ő korában még meglévő – különbség lényege. S e szemléleti különbségből fakad, hogy napjainkban a kettő – az amerikai *álom* és az európai *gyökerek* – közti ellentétek is nehezen összeegyeztethetők. Az egyik, új térfoglalóként egy külön világot teremtett s rendezett (*népesített*) be magának, mostanra már teljes érzéketlenséggel, mohó türelmetlenséggel és önzéssel igyekszik azt másokra is kiterjeszteni. A másik kénke-

servvel tud csak – ha egyáltalán tud (ráadásul korántsem biztos, érdemes-e) – elszakadni örökül kapott útjaitól, múltjától. Ebből fakadóan nehezen is ért(het)ik meg egymást, illetve még csak azt sem, hogy mit nem ért, s miért nem érti a másik. Szót érteniük pedig – még ha meg is lenne mindkettőjük részéről ennek szándéka – ezért is oly nehéz egymással. Ami szélesebb kiterjesztésben, nagyobb összefüggésben is érvényes. Globalizálódásra (egyeneműsítésre?) hajló korunk ugyanis, lehetetlen nem látni – (harmadik évezredünkre, 21. századunkra) nemcsak a *világok* (különvilágaink) kooperá-

cióját, együttműködését jelenti, hanem azok egymással való küzdelmét, dominanciaharcát is magával hozta.

Lenni vagy nem lenni, ez itt, Európában, a kérdés (megint).

Pontosabban: hogyan s milyennek lenni?

Más szavakkal: integráció vagy kooperáció?

És mit tehet itt az író, irodalom, kultúra? Melyik oldalon álljon?

Ez utóbbi(ak) *önkiterjesztésének* titka nem az, hogy ráerőlteti magát másra, hanem hogy mindent befogad magába, amitől ő maga több lehet, ugyanakkor saját magát sem adja fel. Nem kényszerít, csak

kínál, ám valamire rákényszerülni is ellenére van, szereti – mert lényegét, *emberi* lényegét ez adja –, ha maga döntheti el, e világméretű lakomán, mit vesz el az asztalról, melyen persze természetesen ott az ő kínálata, portékája is...

Hiszen Márai éppen arra példánk: Amerikában is európai (sőt, kassai!) tudott maradni. (Egy helyütt az ő Kassájának európaiságáról is ír.) Most az a kérdés, mi Európában azok, azaz – a tengerentúli és a keleti (világ)hatalmak, hegemoniatörekvések között – európaiak tudunk-e... Hogy meg tudjuk-e, meg akarjuk-e őrizni, tartani még Európát.

aforizmák

FÉSÜLETLEN GONDOLATOK

Még a hallgatása is tele volt
nyelvi vétségekkel.

*

Mitől deformálódtak? A túl
nagy szavaktól.

*

Elfogadni a babérkoszorút
annyi, mint áruba bocsátani a
fejünket.

*

Az ember mégsem teljesen
magányos. Valaki mindig fi-
gyeli...

Az ember győz. Az emberen.

*

Ahhoz, hogy szakadékba vesd
magad, nincs szükség ugró-
deszkára.

*

Nem jó hinni valakiben. Jobb
biztosnak lenni benne.

*

A legnehezebb eltüntetni a
pontot az „i” fölül.

*

Akinek engedelmes a nyelve,
az gyakran hallgat.

*

Az ember, sajnos, gyakran
annak élén áll, ami már mö-
götte van.

*

A hamis próféták maguk telje-
sítik be jóslataikat.

*

A satíráírók is kötelesek a
bölcsek kövén élesíteni a nyel-
vüket.

*

Üldözési mániában szenved-
tett. Folyton azt képzelte,
hogy valaki követi. Pedig csak
egy titkosrendőr volt.

*

Szegény föld! Mind árnyékot
vetünk rá.

*

Az oroszlán karmai közt lenni:
semmisség. De elviselni a bú-
zét, a szörnyűség maga!

*

Ha tudtam volna korábban,
amit most, nem tudnám most.

*

A virágok az ellenségünk sír-
ján is bódítón illatoznak.

*

Vannak korok, amikor az
álmukban beszélő emberek
hazudnak.

*

Ne higgyetek nekik! Iránytű-
vel felszerelt Odüsszeuszok.

*

Az aranyzívű embereknek
nagy áruk van.

*

Gyakran az az érzésem, hogy a
világ egyetlen hatalmas dísz-
let, és attól tartok, hogy mö-
gülle új és új statiszták tömegei
jönnek elő.

*

A pénznek nincs szaga, mégis
elillan.

*

A tirannusok levágatták az élet
ütőerén tartott kezeket.

*

Aki halála után sem veszi ész-
re a különbséget élet és halál
között, kár volt megszületnie.

*

Stanislaw Jerzy Lec

Fejlődés: Ősapáink állatbőrbe
bújva jártak. Nekünk már az
emberbőr is kényelmetlen.

*

Az embernek néha késnek a
reflexei. Vannak dolgok, me-
lyeket csak a következő nem-
zedékekben képes felfogni.

*

Becsülj meg minden szót.
Nem tudhatod, melyik lesz az
utolsó szavad.

*

Intelligens szerző műveiben az
analfabéták is műveltek.

*

Az emberek egyre közelebb
kerülnek egymáshoz. – A világ
túlnépesedik.

*

Az emberi életet egyedül csak
akkor szabad meghosszab-
bítani, ha megrövidítjük a
kínjait.

*

A családi kört nem körzövel
húzzák meg.

*

Némelyeknek a púpjukból nő
ki a szárnyuk.

*

A nagy színész valójában csak
a sminknek, a parókának vagy
a műornak köszönhetően
nyeri el a saját arcát.

*

A fiatal bűnözőknek nincs
biztos jövőjük. Még rendes
emberek is válhatnak belő-
lük.

*

Olyan nagyra tartotta magát,
hogy néha törpének tűnt ön-
maga előtt.

Tóth László fordításai

interjú

AZ ÉLET NEHÉZ, FURCSA JÁTÉK

Beszélgetés Szarka Tamás előadóval, zeneszerzővel, költővel

Nagy Erika

Szarka Tamás, a Ghymes együttes egyik alapító tagja, számos rangos szakmai elismerésben részesült. 2011-ben megosztott Kossuth-díjat kapott zeneszerzői, előadóművészi, költői, dalszövegírói munkásságáért.

– **Ruttkai Éva nyilatkozta egyszer, hogy legyen bármennyire is tehetséges a művész, kevésbé érvényesül, ha pályáját nem kíséri szerencse. Mennyire volt nehéz felvidéki, azon belül is mátyusföldi magyarként ismertté válni az egész Kárpát-medencében, és még azon is túl?**

– Nem magamról, hanem általában beszéllek, ha azt mondom, a tehetség így vagy úgy utat tör magának, de bizonyára kell, hogy a szerencse is társuljon mellé. Hogy mennyire vagyok tehetséges, a környezetem ítéli meg. Esetemben talán nem is beszélünk szerencséről, mert az egész életem arra ment rá, hogy muzsikáltam, írtam. Ezt nem panaszként mondom, hiszen nem is kívánhatok többet, mint amit kaptam. Rengeteg visszaigazolást, elismerést. A kezdetkor gyerekműsorokkal jártuk az országot, napi háromszor álltunk színpadra, vittük a technikát, tekertük a zsinórokat. 14 éves lehettem, amikor egy nyolctagú zenekar vezetője lettem Galántán, ahol az akkor érettségizett primást, Józsa Mónikát váltottam. Nagyon korán a mélyvízbe dobtak. Ösztönből kezdtem egy nyolctagú zenekart vezetni, nyilván azért, mert életkoromból kifolyólag nem fogtam fel a vállalásom súlyát. Népi együttes voltunk, renge-

tegszer felléptünk. A magyar népzene csodájával a táncmozgalomban találkoztam. Erdély párját ritkítóan gazdag hagyományos tánc- és zenekultúrájával. A vonós hangszeren játszó embert általában eltalálja az erdélyi vonós muzsika, mert gyönyörű, kemény, ösztönszerű, fantasztikus, világra szóló. Egy szóval hihetetlen élmény. Olyan versekkel együtt jön elénk, amelyek több száz évig csiszolódtak sorok. Zene és szöveg kéz a kézben jár, emellett tettem le a vokst. Később a komolyzene is az életem részévé vált. A magyar népzeneét igazából sohasem lehet megismerni. Mindig van mit tanulni.

– **Zeneiskolában hegedülni tanult, játszik gitáron, bőgőn, nagydobon, és még sorolhatnám, de a legkülönlegesebb hangszer közöttük a koboz.**

– A gitár a hegedű mellett szinte mindig a kezemben volt, én voltam a gitáros gyerek a gimnáziumban. Vonzott a komolyzene, így beiratkoztam a konzervatóriumba. A főiskolán is volt egy nagyon jó hegedűtanárom. Azokban az években fanatikussá váltam. Naponta 8-12 órát gyakoroltam. Kizárólag Bachot. Már kezdtek rám fursán nézni, mint a bolondra, aki semmi mást nem csinál... Alsó tagozatos pedagógusnak tanultam, fontos volt a zeneismeret, így gyakran bevittem az iskolába a gitáromat a gyerekeknek, és kellemes perceket éltünk át. A koboz egy különleges régi magyar hangszer, autodidakta módon tanultam meg rajta játszani, s mára hűséges társammá vált.

– **A zene iránti szeretetét a nagyapjától örökölte?**

– Nagyapám, Sárközi Károly híres primás volt. Annak idején a hátán hozta haza a nádszegi bajtársát a frontról, mert az elvesztette a lábát. Élesen emlékszem, amikor biciklivel bevitt a faluba, egy óráig is eltartott, amíg célba értünk. Ahány emberrel találkoztunk, mindegyikkel beszélgetett. Sajnos nem adatott meg, hogy halljam a zenéjét.

– **Jövőre negyvenéves a Nyitrai Pedagógiai Főiskolán alakult Ghymes. A zenekar pályafutása sikertörténet, az egyik legismertebb és legelismerettebb világzenei együttes lett.**

– A Ghymes együttes az életem egyik fő műve. Csoda, hogy ez egyáltalán megtörténhetett velem. Igazából nincs recept a sikerre. Valami különlegeset akartam nyújtani a világnak, nem behódolva a trendnek, divatnak. Hiába volt a lelkesedés, az akarat, iszonyatos szorgalomra volt szükség. Napjainkra felgyorsult a világ, azok, akik most hajolnak le a startvonalhoz, gyorsabban élnek, mint mi annak idején. Ezért türelmetlenebbek is, tíz perc alatt akarnak mindent, a hírnevet is. Ez nem így működik, és súlyos károkat okozhat. A gyors siker nem biztos, hogy tartós, keményen kell dolgozni érte. Testvéremmel 35 évig voltunk közösen az élvonalban, majd úgy döntöttünk, kicsit pihentetjük a közös zenélést, és mindketten külön utakat járunk.

– **A zene mellett a másik szerepe a költészet. Ha jól tu-**

dom, az első versét hétéves korában vetette papírra.

– Egy tavaszi vasárnap reggel volt, hét óra tájékában, gyönyörűen sütött a nap. Rádiót hallgattam, a műsorban gyerekek szavaltak. Belém nyilallt a kétségbeesés, hogy ők már szavalják a saját verseiket, én pedig hétévesen még egyetlen verset sem írtam. Azonnal leültem, és elkezdtem körmölni a négysoros versszakokat. Az első soraira emlékszem, ma sem tudok jobbat, ezt írom körbe azóta. Mi is lehetett volna hétévesen a cím, mint az, hogy *Élet*. Nem a Micimackó, nem a piros biciklim, hanem a nagybetűs ÉLET. Nem apróztam el. Merjünk nagyok lenni, hétévesen. A vers első sora így hangzik: *Az élet nehéz, furcsa játék*. Pikantériája a dolognak, hogy amikor leírtam a sorokat, berohantam a hálószobába a szüleimhez, meg is lepődtek, illet azelőtt soha nem tettem. Lelkesen elújságtam, hogy írtam egy verset. Döbbenet néztek rám, majd meghallgatták, s amikor a végére értem, csak annyit mondtak: „Nagyon ügyes vagy Tomika, de most már szaladj ki játszani!” Így indult az írói karrierem. Évekkel később a gimnáziumban már publikálták a verseimet, voltunk többen, akik kapcsolódtunk az Iródiához. 37 évesen jelent meg az első kötetem Németországban, magyar és német nyelven, azóta több nyelvre is lefordították. Van egy csodálatos ágya az én verseimnek, az pedig a muzsikám. A zene szépen ringatja, élteti a verset. A ritmus a létkérdése a versnek.

– **Három évvel ezelőtt hagyományteremtő szándékkal indította el a közös éneklést határainkon innen és túl, amikor is elénekelték az összetartozás himnuszát, a Kézfogást.**

– A közös éneklés a világ magyarjaival hatalmas élmény, engem is mélyen áthat. Megszólítottam az iskolákat, a Kossuth téren is öt és fél ezer gyerek énekelt. Arra viszont álomban sem gondoltam, hogy erre a felhívásra 230 település regisztrál majd Kárpát-medence-szerte. Volt olyan település, ahol 100-150 tagú zenekar alakult, és együtt énekeltek a *Kézfogás* című dalt. Az egész abból indult ki, hogy a világ bármely tájékára mentem, magyarokkal mindig találkoztam. Mindig találtam egy közös pontot, közös kötődést, összetartozást, ez pedig a zene. Ebben a négy és fél percben megadatott nekünk, hogy együtt énekelhettünk.

– **Verseit és novelláit olyan neves színészek tolmácsolásában hallhatjuk, mint Törőcsik Mari, Rudolf Péter, Földes László Hobo, Stohl András, Pindroch Csaba, Eperjes Károly, Gesztesi Károly vagy Pápai Erika.**

– Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy Magyarország legcsodálatosabb színészei mondják a verseimet. A hangoskönyvemben Törőcsik Mari olvasta fel a *Madonna* című novellámat. Kicsit féltem a kritikájától, mert köztudott volt, hogy erősen tudott csípni. Meglepetésemre csak annyit mondott: „Én csak a tehetségtelen embereket nem szeretem.” Fábri Sándor azt mondta erre a novellámra, ha semmi mást nem írtam volna az életben, még zenét sem, már akkor is boldog lehet az ember, hogy megszülettem. A karácsonyi lemezemen Piros Ildikó olvasta fel az egyik példabeszédemet. Felhívott telefonon, és azt mondta: „Itt ülök könnyek között, olvasom, és minden barátomnak ajánlani fogom”. Azóta a munkakapcsolat csodálatos barátsággá nőtte ki magát. Kell ennél több?

versünne

Kövesdi Károly
Mire lehullanak
a levelek*Nagyapám emlékének*

Mire lehullanak a levelek,
lehullanak a lábak, kezek,
virágot bontanak a srapnelsebek,
és kiomlanak a lágy belek.
Kifordul üregéből a szemgolyó.
Ugye, így gondoltad, Vilmos apó?

Csak peregnek, potyognak a levelek,
részvények zizegnek, bankárkezek
turkálnak, ropog a bankó.
Lyukas papírbakancs ábrándozik,
macskakövön kopog a mankó.

Majd hazajönnek a katonák,
és hallgatják az unokák
a vakogást, a makogást;
tátott szájjal a tátott szájat,
nézik a térdre lecsöppenő nyálat,
a légütötte, rángó fejet,
a hősöket, az örülteket.

S alig fut el egy emberöltő,
és újra zúg a hurkatöltő,
a bakahúsra mindig éhes
várja az embertölteléket.
Mert az a dolga, hogy daráljon,
golyónak, hogy célba találjon,
hogy kiloccsantsa agyvelődöt,
és elnémitsa a kérdezőket.

Majd lepreckelnek a papok,
és ad a király trafikot,
célzóvizet, ha a hugyod
lefolyik a lábszáradon.
És mondd a leckét zsidbadásig:
hogy volt az első, volt a másik,
és álmodik a harmadik.

Hull a levél, kavics zörög,
a bokrok közt Moloch röhög.

Ugyan már! Csak egy kopott emlék,
súgják a mohos obeliszkek.
S a fáról pergő levelekre
unottan ürít egy szelindek.

Csönd, úszó ökörnyál, hervadt akác.
S mint egy verdeső lepkeszárny,
a sírásó kezében suhog a lapát.

Balázs F. Attila
Bizonytalanság évada

Kráter szélén állva ne gondoldj arra
mikor tör fel a láva
csak nézd a lent fortyogó pusztító erőt
a hazug gőzfelhőt bőfögő nyugtalan poklot

lefelé jöve ne nézz a kiégett fatörzsekre
az ormóttan kövekre
felejtse el ami volt
megmondják neked ami van

ha megrázkódik a föld
félelmetes moraj előzi meg
a fortyogó láva hömpölygését a lejtőn
a mindent elárasztó hamut

fohászkodj hogy a tömeg
elérje a parkolóban sorakozó járművét
és elmenekülhessen fejvesztve
minden égtáj felé

a világ behúzott függönyű ház
aggódó emberek kandikálnak
vagy képernyőkön nézik
a meghamisított jeleneteket
és a hazug propagandát

a félelem bekúszik mindenhová
a bizonytalanság nő mint óriáspöfeteg
amíg szétpukkad
szétszórva a hiány milliányi sejtjét

polipkarok tartják fogva
az életösztön morzsáit szededetű embert
galambok keresnek menedéket
az elhagyott templomokban
megpihennek a szentek
feszületet tartó karján
majd közelharcot vívnak
egy hajléktalan elhullatott morzsáiért

az Isten kétségbeesetten keresi
elvesztett gyermekeit
kriptaszaga van a mindenségnek
tágul az úr árad a bolygóközi hideg
és a sikoltó csend

túl hosszúvá nyúlik a félelem
és a bizonytalanság évada
és a kígyók ott tekergőznek
a begörccsölt lábak között

Hodossy Gyula
A tűz és a rózsa

„Egy öregúr kabátján hamufolt,
Csak ez maradt: elhamvadt rózsa volt.”

T. S. Eliot: Little Gidding

Csupa por itt minden, csupa por.
Az elhamvadt múlt eltakarja a jelent,
de elég egy kis szél, s a takarót máris magasba emeli,
mint fiatal lányokról a szoknyát, hogy oda kapd a fejed.
A régi sorsokkal, a csontokkal, a fűzfalevelekkel
tele szemem, szám, fülem.
A belehelt por: a gyermekkorom,
a pörzsölt, elégett szalma szúrós illata,
apám „sas” behívója,
a soha nem látott nagyapám,
szódagvárunk buldózer ledöntötte fala,
a haza vágyódó lángnyelvű sötét galamb.

Szélcsitulással ismét leszáll a por,
eltakarja a jelent, a kézzelfoghatót, a felismerhetőt,
az útbaigazítót, az életbe vetett hitet,
a szív egyre szaporább dobbanását,
a szerelmesek izzó leheletét.
Ekkor elveszik a remény,
vele együtt a levegő, a kétségbeesés.

Az égjövőt kínáló végtelen mentsvár.

Az öregúr kabátban,
lassan, szinte átszellemülve
piszkálja a tüzet,
mintha saját életét égetné,
teli nyavalyákkal, vágyakkal, üres mondatokkal,
elmulasztott szerelmi éjszakákkal.
Ekkor csillagok halnak el,
hosszú fénycsóvát húzva zuhannak,
csupa por itt minden, csupa por,
már a hamufolt sem látszik.

Hajnal előtt szertefoszlik a végtelen,
s vele együtt minden, ami élő és élettelen,
szirénaszó töri a csendet.
A szabadulás angyal kísérettel érkezik,
egybesepri múltat a jelennel
a csalánt az árvacsalánnal,
a kezdetet a véggel, a közönyt a bűnnel,
csupa por itt minden, csupa por.

Elkerülhetetlen felidézni a rózsa szellemét,
amikor már visszafelé zeng a harang,
s mi antik dob nyomába szegődünk,
míg bírja lábunk, hitünk,
majd összeroskadunk,
a szellő még utoljára ránk legyint,
nincs ráolvasás,
ekkor beteljesedik a vers,
s eggyé leszünk a tűzzel, rózsával.

Fellinger Károly
Könyöklés*(Vida Gergelynek)*

Nincs remény, elégedjünk meg azzal, hogy
reménykedünk, nincs valóság, csak bele-
éljük magunkat, a Föld meg gömbölyű,
nem is lehetne laposabb, a félszeg
öngyilkosok a kőszikla csúcsán egy
nagy teljesítményű ugródeszkáról
– ami megnövelt rugóerővel és
speciális szivacsbetéttel, piros,
kék szövetborítással van ellátva –
ugranak, elrugaszkozva a kies
szakadékba, ahol sosincs megállás.
Nem tűnik el a kőd, csak szépen fölszáll.

versünnep

Bolemant László

fűzöld variációk 1-2

„Puha szántások esővert, leves
gerezdjei között”
(József Attila)

1.

időm fűzöld ködbe lépett,
mezőn, lombon játszik,
elámul a védett tölgyön.

s viharban,
metsző ekéje
fehér villámot
szel.

templomában
puha kongást
a magánnyal
harangoz.

lassan,
ahogy
a selyemfű
oldja ki ízét.

s hol a cél
ujjával
okot szánt,
esővert gerezdet
fordít ki
szikkadt ösztönök
dacos bőrből.

2.

egy új reggelen majd
az idő új színe
a fűzöld lesz.

ifjú Kronosunk mezőn,
lombon játszik, s ha kell,
metsző ekéje
fehér villámokat szel.

puha kongást
a magánnyal harangoz,
ahogy a mézbe selyemfű fényeit oldja,
és esővert gerezdek
fordulnak ki
kiszikkadt ösztönök
dacos bőrből.

s a hang – a kongás,
egyre mélyül.

lassan, tompán,
a szívben.

Tóth László

Magritte

Kopog valaki, kopog,
üres ruhájában
sarkig tárt ajtód előtt,
s bár nem látod szemét,
rád nézve is a végtelent pásztázza,
s ha kézfogásra nyújtod kezéd,
átnyúlsz rajta –
miközben ujjaid a testmeleg semmit
markolásszák.

Z. Németh István

Violatőr

Az emlékkönyv mindig a te nevednél nyílik.
Egy régi képen már majdnem befordulsz
az utcasarkon, de rám még visszanezel.
Ősz van. Sötétbarna és hűvös a Nyitra,

a szél meglebbenti hajad, sötétzöld
szoknyádat. Visszanézel rám, tudod,
ott állok a buszmegállóban és elkísér
tekintetem. Kezemben vérpiros violatőr.

Ha úgy lehetne, ahogy nem lehet már,
megállnál ott, ahol még lát a szívem,
és semmi mást, csak egy apró jelet
ott hagynál nekem a megáradt időben.

Ravasz József

A Semmi mesés létezése

Egyszer majd azt állítom, hogy
mindent megtettem a másságomban
rejtett titkok közzétételének
érdekében, hogy cigányként
a gondolkodásom menetét, még mindig
egy mellékúton kell folytatnom,
amelyhez nem létezik sem térkép, sem
iránytű, hogy hol, merre találok rá
a kivezető útra, melyen visszatérhetek
önmagamhoz, a kezdetek kezdetéhez,
amikor még hittem a végtelen
végében, mert ÉN más vagyok.

Más vagyok a Semmi
mesés-létezésében, egy
cigányizmus-létfilozófiát maga előtt
görgető költő, aki egy új-versvilágot
épített, melyben van Cigányország.
Benne élek, s írom népem
jegyzetként Istenhez, s hajnali
órákban fellapozom az új
bibliaverseimet, melyeknek
érthetősége a mesén túl, odaát VAN?!

Csóka Zsófia

focipálya
a temető mellett

hajrá hajrá kiabálják
ez az fuss gyerünk
mindjárt bent van ez az
lélek-szakadva siet

hajrá hajrá kiabálják
gyerünk meglesz az
tökmaghéj csillagként hullik
lábuk porfelhőt kavarr

hajrá hajrá kiabálják
menjél mit állsz ne hemperegj
nem olyan könnyű a lélegzés
ha nincs az embernek tüdeje hozzá

hajrá hajrá kiabálják
ez az bent van megcsinálta
majd kinyílik az ajtó
s tizenegy ember kimerülve
várja a bíró véleményét

Zalaba Zsuzsa

babér/levél

helyet cserélnek
tegnapok, holnapok,
fűszálak hegyén vagyok
vagy nem vagyok,

rettenet a jelen s a jelenet,
újságpapírba csomagolva
rettegysz s rettegek,
ki fia-borja az emberi lény,
almának magja
vagy kukac a mag peremén?

versünnap

Kovács Balázs az ihlet

szinte biztos voltam benne, hogy jön,
mint ahogy az eddigi szombat délutánokon is.
különösebben nem vártam, persze, azért rendet raktam,
s közben egy hanyatt esve kapálódzó
poloskát találtam az ablakpárkányon.
amikor hozzáértem, halottnak tette magát.
átfordítottam, és egy papírlap segítségével kivettem őt,
majd kilestem, hátha már ott áll a kapuban, de nem jött.
aztán amikor annak a frissen örölt nicaraguai dohánykávénak
a gőze az arcomba szállt, szintén azt hittem, jönni fog.
és ott volt az a mandarin is, amit élmény volt meghámozni,
egyre lejött a héja, nem voltak benne magvak, lédús volt és édes,
miközben szétválasztottam a gerezdeket,
szinte hallottam, ahogy csöngetnek, de nem jött.
viszont amikor a csupas ágak között egy cinke ráugrott
egy fagyott almára, már biztos voltam benne, de ő sehol sem volt.
na de az már igazán gyanús volt, amikor elkezdett hullani a hó,
az első idén, méghozzá pont mikuláskor,
és az a sunyi még mindig nem jött.
már sötétedett, a síneken sétáltunk,
aztán beültünk a váróterembe, és egy szocreál freskót bámultunk,
meg az érkezőket, ahogy maguk elé meredve szétszélednek.
én már kétségbeesetten kapkodtam a fejem, de hiába.
az meg már tényleg több volt a soknál, amikor
arra a kihalt és rideg lakótelepi utcára betérve,
aminek a képe elsőként jelenik meg,
ha a kihalt, rideg, lakótelep címszavakra gondolok,
egy kemencés lepényt árusító fényfüzérrel feldíszített furgonban
egy szakállas fickó a rádióból szóló downtown-t énekelte, és semmi.
átfagyva értem haza, percekig folyattam magamra a forró vizet,
a hirtelen hőmérséklet-különbségtől viszkettek a végtagjaim,
már minden kiázott belőlem, de ő csak azért sem.
és arról ne is beszéljünk, amikor teregetéskor
az a puha mandarin illat feloldódott az új öblítő kapszulám
tavaszi hegyvidék illatában, mint hó a napfényben, vagy amikor
az üzletben sorbanálláskor maga elé engedett valaki, akiről
azt gondoltam, hogy ő lenne az utolsó a sorban, aki szimpatikusnak talál.
betelt a pohár, asztalhoz ültem, kezembe vettem a tollam,
hirtelen szelíd, majd egyre hevesebb hegedűvonásokat hallottam,
mint egy katarzist felvezető jelenetben az aláfestő zene,
de már nem hagytam magam megtéveszteni, tudtam,
csak a szomszéd gyerek hangol a gyakorláshoz,
reflexből a hang irányába néztem, az ablak felé,
akkor vettem észre a függöny alól kilógó lábait.
te kis rohadék, szóval így játszunk?

Thiele Csekei Enikő halott lelkek bábele

fejlődő világ
harmadik világ
vezető világ
tranzit ország
célország
anyaország
keleti világ
nyugati világ
háborús övezet
tiltott övezet
sivatagi övezet
keleti fal
nyugati fal
kínai fal
felfal
poklok országa
mennyekek országa
itthon
otthon
kivándorló
bevándorló
hazaáruló
imát mormoló
nyomorult
férgék
a mi országunk
a ti földetek
a mi életünk
a ti határkövetek
merre?
uram
el innen
utánad

Varga István Mikor megjössz,

szűz szellőkké széled a vihar,
s ágára alél a falevél,
megbékél görcsös jajaival
a sziklának ütközött gyökér.

Löszmehében kiforr, elcsitul
a hordót lakó bordó zsongás,
fényes pohár falához simul
a gyöngykarimás ízborzongás.

Magára zárja a kertkaput
harmat lesén a pázsit, s az éj
ásítva nyeli a tegnapot –
a holnap már más itt, megjöttél.

Juhász Kornélia Nincs

Az ész meztelen, pőrén alulöltözött.
Már megint jégvirágok a vonalak között.
Eddig a szívre, most az agyra köszönt fagyhalál,
Kék a szürke-, lila a fehérállomány.
Zúzmaracsipkét öltött a gondolatrengeteg,
A likvor kristályosodik, de még meg-megremeg.
Remény hiányában elmarad az égi áldás,
Van, hogy a válasz egyszerűen ez: nincs megoldás.

Aich Péter Siralmak

(részletek)

Mem

Meghurcolták akár a gyilkost
megvádolták
úgy hitte
igaztalanul marcangolták
s megkövezték
lelkét a közönynek vetették

Nun

Nagy a te irgalmad uram
határtalan
jőj
csöndben jőj
nagyszerű fényben
morzsáiddal vigasztald a szenvedőt

Számech

Szolgált míg bírt
de ereje fogytán
már csak pislákol benne a lét

aranyozd be szívével
fényességgeddel

Ain

A tekinteted ha rám téved
fölcillan a remény

te vagy az egyetlen
ki szívem kulcsát
maganál hordozza

Krausz Tivadar Teremtő szó

Szónak versbe jutnia olyan,
Mint sportolónak a kezdőbe.
Meg kell harcolnia a helyéért.
Legyen jó játszótárs!
Gördüljön, és gördítse
A gondolatot tovább!
Főpapi papolással,
Kőműveses vakolással,
Tisztán, ahogy a vak jósol.
A szót miért is csépelem?
Ha életképes magva van,
Megfogam, örökítődik,
Felsarjad, kivirágzik, végül
Szirmait szélnek ereszti.
Ha a beszéd, mint példa
Az embert átalakítja,
Szó a szélben – kagylókürt,
Nem értem, a szél elsodorja,
De érzem, ezt a szelet
Teremtő szó támasztotta.

Petőfi 200

PETŐFI A FELVIDÉKEN 2.

Tavaly a Magyar Országgyűlés Petőfi Sándor-emlékévvé nyilvánította a 2022-es és 2023-as esztendő, a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb és legismertebb alakja születésének 200. évfordulója alkalmából. Tudvalévő, hogy a költőóriás élete huszonhat éve alatt közel nyolcszáz verset írt, s ezeknek a verseknek a jelentős része a Felvidéken íródott. Jegyzeteiből kiolvasható, hogy ezer szállal kötődött a Felvidék szépségeihez, végigjárta a nevezetességeket. Mindezt bizonyítja a számtalan emlékhely, szobor, emléktábla, tanúsítva Petőfi kötődését a településekhez. A Petőfi-bicentenárium alkalmából a márciusi számtól kezdődően egy éven keresztül közöljük a Kiskőrösön született Magyar Zoltán író, néprajzkutató Petőfiről szóló (történeti) felvidéki vonatkozású írásait 13 helyszínnel. Ezeket az írásokat egyaránt ajánljuk mind az irodalomtörténet szerelmeseinek, mind pedig a szélesebb olvasóközönség figyelmébe. Az egyenként megjelenő fejezeteket szemléletes képanyag teszi élményszerűvé.

Magyar Zoltán

EPERJESI MONDÁK

A Pesti Divatlap 1845. évi hatodik számában egy különös írás jelent meg Nyesy Demeter táblabíró néven. Az írói álnév alatt nagy valószínűséggel az éppen akkor Eperjesen tartózkodó Petőfi Sándor gyanítható, aki egy derék hazafias táblabíró álarcában, a titulushoz illő, kellőképpen cikornyás stílusában bírálta a nemzetietlenség különböző megnyilvánulásait. Az írás nem csupán irodalomtörténeti, hanem néprajzi szempontból is számon tartandó és figyelmet érdemlő, ugyanis abba a szerző két – bizonyára a helyszínen hallott – eperjesi mondát is beleszótt. Mint az a tárca elején olvasható:

Volt hajdan egy király, kinek neve vak Béla vala. Egykor a vak fejedelem, számos kísérvél egy nagy erdőbe tévedett, hol a cser és tölgyek között számos eperfa érlelé barna

gyümölcsét, leveleivel pedig az őszi szél rendelkezett, mint most rendelkezik, csakhogy ez akkor nem volt olly sajnálatosan – nevétséges, mint jelenben, midőn a boldog Magyarország szép hölgyein, kigyóként sziszeg a külföldi selyem...

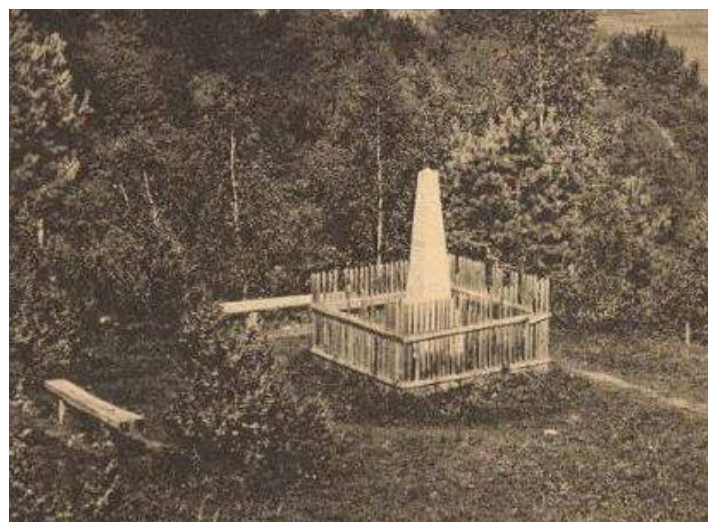
De hagyjuk ezt! Elég az hozzá, hogy a király megszomjazott, s fáradtságról is panaszkodván: kísérvői a zöld gyepre ülteték a világtalan koronást, s legtöbben forrás és víz után láttak a nagy rengetegben.

Béla részint unalomból, részint hogy azon helytel, hol ült, némileg megismerkedjék: tapogatózni kezdett maga körül kezeivel, mellyekbe minduntalan érett epersemek akadtak: nehányat magához vön, s a hozott vízből szomját eloltván: elhagyá helyét, s nem sokára a rengeteg, melly idővel elpusztult ugyan, de helyén vá-

ros emelkedett, melly az ó történet emlékére ma is Eperjes nevet visel.

E város címerében még nem régen is látható volt az epersem, s azt valóban kár volt kivetni! ebben egész jelleme híven vissza volt adva a városnak, mellynek eperfái most is vannak, mert hiszen, a kerületi, megyei, s váltótörvényszékek, még a városi tanács, nem megannyi bőven termő eperfák-e, hol száz meg száz kéz szedi az epret? hogy pedig vak Bélái most is számosan volnának e városnak: azt én kérem alázsan nem mondom... (egyesen megfeszítnének az írástudók és a farizeusok).

E történetet az ekkor szintén a városban élő, ott nevelői állást vállaló Tompa Mihály meg is verselte, és a költemény megjelent a következő évben kiadott *Népregék, népmondák* című kötetében.

Eperjes, Borostyánkút (régí képeslap)

Cikke második felébe „Nyesy Demeter” egy helyi Szent László-mondát is beleszó, amelynek apropója alighanem a város határában magasodó Szent László-hegyen tett egyik kirándulás volt.

Eperjes vidéke igen regényes míg a hegyek oldaláról cser- és fenyőkoszorú zöldel: a bérzetőkön barna várromok meredeznek; árnyas völgyeiben sok helyen jóízű savanyu vízforrások buzognak fel, ezeknek egyike Borkút nevet visel. – Hajdanában szent László király, katonáival e vidéken járt, égetően süttött a nyári nap sugára, s a szomjuság miatt epedő sereg, sok járás-keles után, hűs forrásra akadt a rengetegben; a katonák jóízű nedvével szomjukat addig oltogatták, hogy egyszer azon vették észre, hogy mindnyájan megborosodtak, innen

borizú nedvért a forrás Borkútnak neveztetik.

E történet egyike a Szent László csodás vízfakasztásait megörökítő mondáknak, melyek Kárpát-medence szerte elterjedtek. A magyar néphagyomány mintegy két tucat olyan helyszínt tart számon, ahol szent királyunk vizet fakasztott, vagy járt a nevezett forrás mellett: ivott a vízből, megpihent mellette, fürdött benne. Ezek egyike az Eperjes melletti Borkút, amelynek neve nem feltétlenül költői lelemény, mindössze annak ásványi tartalmára emlékeztet.

Az eperjesi monda vélhetőleg olyan hagyományt örökít meg, amely szorosán összefügg Sáros vármegye törzsökös középkori magyarságának folklórhagyományával és történelmi emlékezetével – ez azonban már egy következő cikk témája lesz...

A költői verseny felújított obeliszkje

könyv

SEJTELMES HANGULAT, VISSZATÉRŐ ELEMEEK

Reczai Lilla

Leczo Bence elsőkötetes szerző 2021-ben megjelent *A falu összes férfia* címet viselő novellagyűjteménye erős indításnak bizonyult. Már a borító is sejtelmes, mintha a köd leple alatt bújnának meg a címben említett falu és az ott lakó férfiak titkai.

A kötet olvasása közben kicsit visszarepültem az időben. A történetek a 19. és a 20. század Magyarországnak hangulatát idézik, mégsem világos mindig, éppen hol járunk. A megírt történetek korában még nincs internet, nem hatalmasodott el az online-világ, és az emberek hagyományos módon oldják

meg a különféle problémáikat. Például elmennek az orvosért (a kocsmába), ha éppen megindul egy szülés, az erdőbe sompolyognak fát lopni, és a mindennapi gondjaikat igyekeznek a lehető legtermészetesebben, legegyszerűbben elrendezni.

A városi és a falusi élet keveredése, illetve egymással való szembeállítása tükröződik a novellákban, és amit nagyon fontos kiemelni: a természetközelség is nagy szerepet játszik. A Rousseau-féle „vissza a természethez” alapállást juttatja eszembe: hogyan tud egymással szimbiózisban megférni az ember és a környezete. A stílus

néha szinte Rejtőt idézi, holott az író nem igazán kedveli a nagy tollforgató műveit, valamint sokat sejtető sci-fi ötletek is megbújnak a szövegekben. A novellák hol titokzatosak, máskor zsigerekig nyúlók, néhol pedig olyan morális kérdéseket vetnek fel, melyek ösztönzik az olvasót a továbbgondolásra. A szerző visszatérő elemekkel szövi át a történeteket, mint például a Suacheli (Szuahéli) kocsmá motívuma, amelybe bebetérnek az emberek – az egyik történetben az orvost is itt találja meg a főhős. Történelmi jelentőségű mozzanatokot is felfedezhetünk a kötetben, és

szemet szúr, hogy a szerző ragaszkodott – igaz, nem minden esetben – a „magyaros formához” (magyar nevek, magyar helységek megnevezései).

Leczo Bence nagyon szépen vezeti az egyes történetek szárait, a cselekmény lassan bontakozik ki, minden mondatnak pontos helye és ideje van. Az olvasásélmény adott, már csak egy kényelmes kanapé és egy nagyfényű lámpa kellene, amely megvilágítja a szereplők valódi arcát.

Leczo Bence: A falu összes férfia, Előretolt Helyőrség Íróakadémia, 2021

PÁTOSZMENTES ÉLETUTAK

Nemrég jelent meg Bettes István legújabb verseskötete *Aranygyűrű* címmel. Bár a kötet verseskötetként olvasható: a szövegeknek van egyfajta ritmikájuk, azonban a tördelésen kívül el tudunk ezektől vonatkoztatni. Ezzel kapcsolatosan, végig az olvasás során, sokkal inkább az az érzése lehet az olvasónak, hogy az ismert szentek életútját olvashatjuk rövidebb, ugyanakkor egyszerűbb formában. Ahogy Géczy János is megfogalmazza a könyv hátlapján: a szövegek „pátosztól távolságot tartó” formában. Ez az egyik erőssége is a most bemutatásra kerülő kötetnek.

A címadó vers (és egyben a leghosszabb szöveg is) volta-

képpen egy tanulságtörténet, amely lényegében azt mondja el az olvasónak, hogy hiába keresztény, zsidó vagy muzulmán, ne legyünk irigyei a másoknak. A szerző ezt egy király és három kedves fia történetén keresztül ábrázolja. A minimalista, ámde lényegre törő megközelítés itt is tetten érhető. A kötet második szakaszában pedig a következő szentekről és mártírokról olvashatunk: Szent Lőrinc, Szent Sebestyén, Szent Vince, Szent Péter, Szent Donatus, Szent Gellért, Szent Szilveszter, Szent Márton, Myrai Szent Miklós, Szent Benedek, Bertalan apostol és végül Szent Kristóf. Mind-

mind olyan történet, amelyet, mondhatni, már mindenki ismer. A szövegek adnak egyfajta imaszerű olvasatot is, ám az imádságokra oly jellemző visszatérő elemek és az áhítatosság ebben a formában teljesen elmarad. Úgy vélem, Bettes István ezzel azt akarja mondani az olvasóinak, hogy sokkal fontosabb a történet mondandója, alapvető lényegisége, semmint a mítoszokkal és legendákkal tarkított körítés, így ennek folyamánaként éppen sallangoktól mentesen tudunk a történetek legfontosabb aspektusára figyelni: a hitre. Ez az az eszmeiség, amely a kötet első betűjétől az utolsóig érezhető, és ez vezeti

az olvasóját a mélyebb megismerés felé.

A kötet borítóján a szerző rajza látható, ugyanúgy több grafika is található a szövegek mellett, egyfajta kísérőként. Bár látszólag sokszor tűnik irkafirkának az egész kompozíció, azonban, ha jobban szemügyre vesszük, egy idő után már láthatjuk megjeleni a szemünk előtt az egyes karaktereket, eseményeket, történéseket.

A kötetet mindazoknak ajánlom, akiket vonz a szentek és mártírok élete, illetve egy kicsit „más”, ugyanakkor egyszerűbb szemszögből akarnak rálátást nyerni a már oly jól ismert történetekre.

N. Juhász Tamás

Bettes István: Aranygyűrű, Vámbéry Polgári Társulás, 2021

könyv

BÖRÖND NÉLKÜL IS UTAZHATSZ

Koronként más-más dolog szabott gátat az önfelelt utazásoknak. A világháborúk és a vasfüggöny után jelenleg a pandémia miatt kényszerülnek a felelős polgárok világjáró terveik szüneteltetésére. Fejben utazni azonban szerencsére biztonságos ebben a helyzetben is. Mentális vándorlásainkhoz remek inspirációforrásként szolgálhat Aich Péter *Gyere velem* című könyve.

A felkapott utazási célpontnak számító Görögország, Párizs és Kréta mellett bemutatja Szicília, Berlin és Izrael szépségeit. Ráadásul a kötetben helyet kapott a gótikus építészettel is, országokon átívelő, konkrét példákat felhozó bemutatása is. Ügye-

sen hívja fel a figyelmet a világunkban megtapasztalható szépségekre, a meglátogatható kincsekre.

A kötet előszavából megtudhatjuk, hogy írója az utazásra nem pihenésként, hanem tanulási lehetőségként tekint. Már az útra való készülődés folyamatának része, hogy elolvassa a rendelkezésre álló szakirodalmat arról, mit érdemes megcsodálni az adott országban vagy városban. Nem meglepő tehát, hogy Aich Péter élménybeszámolóit sem mentesek a tömény tudományagtól. Bár a szövegek rengeteg adatot tartalmaznak, olvasásuk mégsem érződik unalmas tevékenységnek. A semmiképp sem szűkösen mért

információáradatba ugyanis anekdoták, gyakorlati tippek és érdekességek vegyülnek.

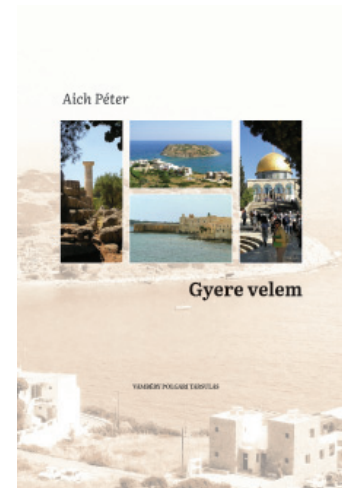
Emellett a kötet gazdag képanyagot tartalmaz. A fényképek mindegyike kötődik a szövegben felhozott példákhoz. A fotók a szerző alkotásai, kirándulások emlékeit hordozzák ezek is. A könyv báját csak növeli, hogy a helyenként elcsúszott fókusz és a változó képméretesek olyan hatást keltenek, mintha egy kedves ismerősünk gondosan kiválogatott üdülési képeit nézegetnénk. Általuk a kötetet lapozgatni olyan, mintha belukkanthatnánk egy másik személy családi vakációjába.

A helyszínek bemutatói mindig tartalmaznak elmélkedése-

ket is a múlttól és jövőtől, a régvolt kultúrák hatásáról a jelenünkre, vallásról, politikáról, hatalomról és az emberi természetről. A leírt gondolatmenetek helyenként nyersegek és mehökkentőek, de minden esetben eltöprengésre, továbbgondolásra csábítanak.

A *Gyere velem* legnagyobb erénye, hogy tisztán érezhető soraiból az utazás szeretete, így valóban meghozza az ember kedvét ahhoz, hogy meglátogassa a kötetben bemutatott helyeket. Ez a könyv tényleges kirándulásra való elméleti felkészüléshez, tervezéshez és otthonücsörgős belső utazáshoz egyaránt hasznos eszköz. Megmozgatja az olvasó képzeletét. Ha elfogadjuk a címben

Juhász Kornélia

tett ajánlatát, hű társra lelünk a lélegzaddagító tanulásban.

Aich Péter: *Gyere velem*, Vámbéry Polgári Társulás, 2021

ELMESÉLED?

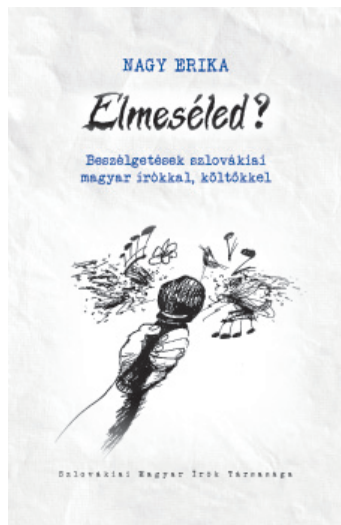
Ollé Tamás

Nagy Erika legutóbbi, *Elmeséled?* című könyve igazi hiánypótló alkotás. Az interjúkötet a szerző korábban megjelent beszélgetéseit tartalmazza különböző szlovákiai magyar írókkal, költőkkel.

Manapság, ha inspirálódni szeretne az ember, vagy épp különböző életutakra kíváncsi, akkor az életrajzi jellegű írásokon kívül nem sok választása van. Pedig az interjúnál keresve sem találhatnánk jobb műfajt e tekintetben. Hiszen egy interjúban máshogy szólal meg az ember: ott konkrét kérdésekkel szembesül, amelyekre válaszolnia kell, így a beszélgetés ívét nem ő alakítja. Ezzel pedig lekerül róla egyfajta teher, minek köszönhetően csupán egyetlen dolga marad: mesélni.

Nagy Erikának pedig elmesélték. Szám szerint 18 író és költő, akik az elmúlt évtizedek során a szlovákiai magyar irodalmi életet formálták és formálják a mai napig. Közben az érem másik oldalát sem érheti panasz: a szerző kellő alázattal és felkészültséggel kérdez, amiből rögtön lerí, hogy nem csupán az interjú alanyait, de a szlovákiai magyar irodalmat is behatóan ismeri.

A megkérdezettek közt akadnak máig aktívan alkotó, élő legendák; pályájuk csúcán lévő írók, költők; lokálpatrióták és olyan anyaországi, vajdasági vagy erdélyi írók-költők, akik munkásságukkal gazdagították a felvidéki magyar irodalmi életet.

Az *Elmeséled?* egy kordokumentum, a szlovákiai magyar irodalom jelenkori lenyomata. Ha majd 30-40 év múlva újra elővesszük a könyvet, látni fogjuk, hogyan is nézett ki 2021 tájékán Szlovákiában a magyar irodalmi élet. Persze, a kötet nem fedi le a teljes írói szcénát (egyrészt nem is tudná, másrészt nem is ez a célja), mégis, rendkívül sokszínű palettát vonultat fel az olvasó előtt. S akkor még nem is beszéltem Kopócs Tibor képzőművész karikatúráiról, amelyek nem csupán frapáns illusztrációként szolgálnak a könyv szereplőihez, de oroszánrész vállalnak a kötet könnyed és letisztult megjelenésében is.

Nagy Erika: *Elmeséled?*
Szlovákiai Magyar Írók
Társasága, 2021

in memoriam

FOTÓI KINCSEK

Voltak idők, amikor a felvidéki magyarságnak saját „válogatott” focicsapata volt: az újságírók ugyanis elhatározták, hogy ilyen módon is járják majd az országot. Így történt, hogy a múlt század második felében a pozsonyi szerkesztőségekből rendre kirajzottak vidékre a tollforgatók, és még a „Távol-Keleten”, Királyhelmeccen is mezbe bújtak.

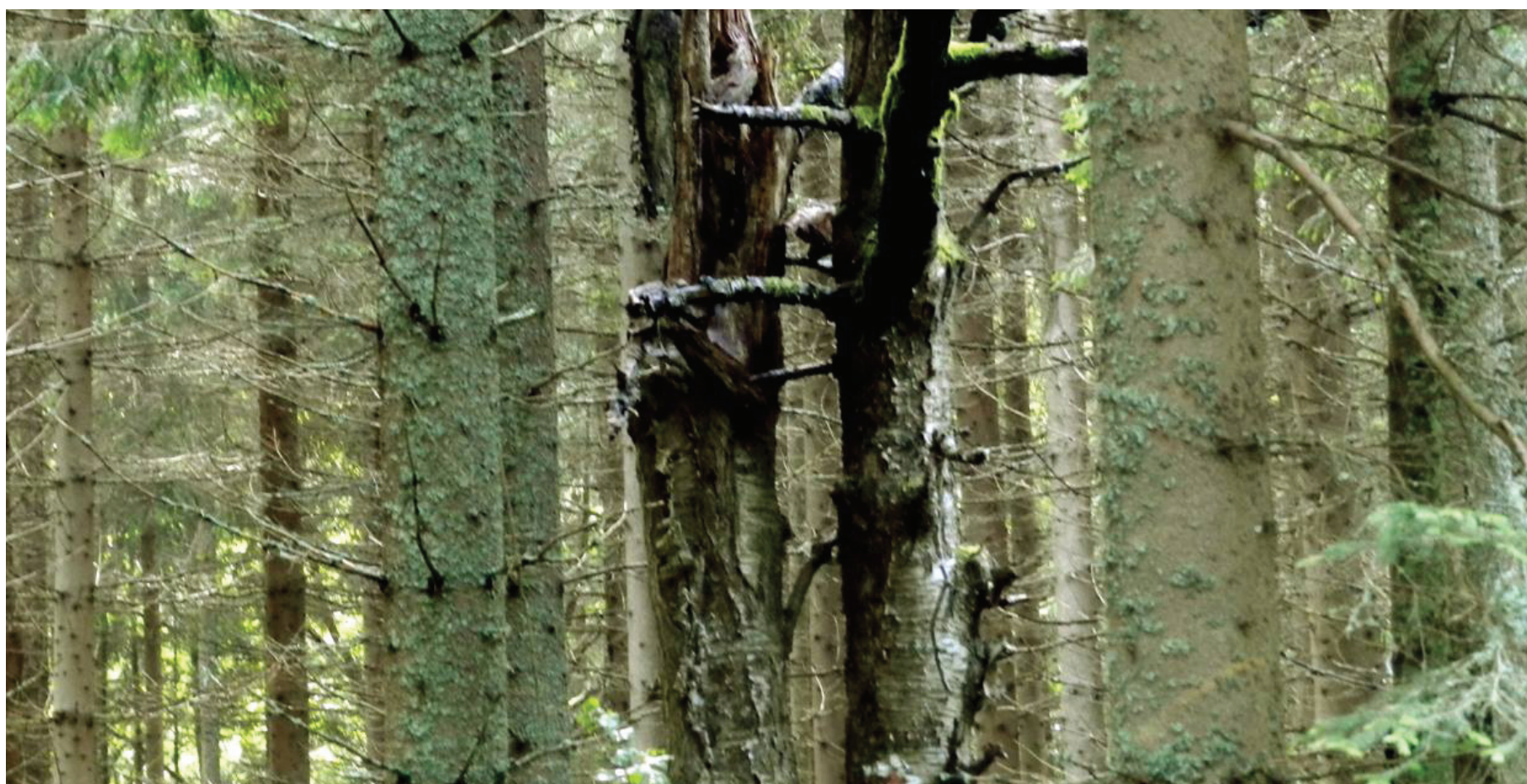
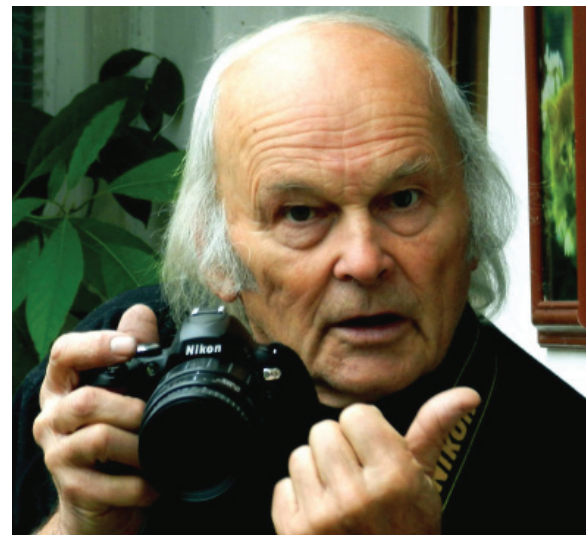
Egyik példásan hűséges játékosunkká M. Nagy László fotóriporter vált, aki Múlyadról Pozsonyba költözvén azonnal játékra jelentkezett.

Ott volt minden edzésen, és portyáinkra mindig magával hozta a fényképezőgépét. Neki volt a legjobb erőnléte, mert rendszeresen eljárt futni.

Ma már M. Nagy László sincs közöttünk, és nincs újságíró-focicsapat sem. Szinte egyidősek voltunk – ő egy hónappal később született –, mindketten elindultunk a nyolcvanadik évünk felé... Nemcsak tehetséges, hanem sokoldalú kolléga is volt: maga tatarozta helembei házát, kertészkedett, járta az erdőt-mezőt, és szakácsként is

megállta a helyét. Bár nem volt drága fényképezőgépe, mégis kiválóan fotózott, mert őt az Isten fotósnak teremtette. Halálhíre nemcsak megdöbentett, hanem mélységesen elgondolkodtatott: mi lesz vajon a fotóival? A hagyatékkal? Sok képét ismerem, így tiszta szívvel mondhatom, felvételei kincsek, visszatükrözik a felvidéki magyarság életének számos eseményét, küzdelmeit, örömeit és fájdalmait. Vajon akad-e közösségünkben valaki, aki felelősséget érez e kincsek sorsáért?

Batta György

utánpótlás

A MŰFAJI KITEKINTÉSEK TETSZENEK

2020-ban jelent meg a Szlovákiai Magyar Írók Társasága gondozásában a *Fiatal írók antológiája*. A kötet kilenc írópalánta műveit szerepelteti. Csillag Balázs, bár elsősorban animátornak vallja magát, hat írással gazdagította az izgalmas antológiát.

– Az antológiában publikált műveid alapján termékeny szerzőnek tűnsz, több remek írást olvashatunk tőled. Mi alapján válogattad be ezeket az alkotásokat?

– A látszat csal. Ha több került bele, az valószínűleg Z. Németh István döntése, mert valójában nagy válogatás nem történt. Amit küldtem, felhasználásra is került. Nálam

az írás másodlagos folyamat a kreativitás kiéléséhez. Az animáció az elsődleges. Talán ezért is megy valamivel jobban, mert nem érzem, hogy túl sok időt kell befektetni, vagyis hamarabb „elengedem”.

– Fontos része az életednek a grafika és a rajzolás – ez a novellák egyikében is előjön. Milyen módon találkozik a mindennapjaidban a képzőművészet és a történetmesélés?

– A kettő automatikusan következik egymásból. Rajzok valamit, és ahhoz elképezelek egy kiindulási pontot – ha karakterről van szó, egész kézikönyvet tudok írni, miért úgy néz ki, ahogy. A karak-

teralkotás úgy kapcsolódik össze, ahogy a barlangrajz: a barlanglakó fel akarta rajzolni, hogy elejtett egy antilopot. Ő nem tudta megírni, lefestette. Mi már le tudjuk írni, de fejben ugyanúgy el tudjuk képzelni. Az animáció az írásnak és a rajzolásnak olyan összekapcsolódási pontja, mint a film volt – és lett – az írás és a színház összekapcsolódása.

– Érdekelne az olvasottak alapján, miből merítesz inspirációt. Mit olvasol, nézel, hallgatsz?

– Zenében mindenevő vagyok, inkább a műfaji kitekintések tetszenek. A Queen esetében az ragad meg, ami a klasszikus műfajokra tenyerel rá. Ha kezd a munka monoton-

ná válni, egy órán keresztül a *Hamilton*ból a *Non-Stop*. Az írók közül H. P. Lovecraft – azt mondom, bármilyen alak is volt, tehetségesen írta meg a horrorjait. Lehet, hogy ezzel szentségtörő leszek, de jobb írónak tartom, mint Stephen Kinget. King is elismeri, hogy sokat merít Lovecraftból. Viszont King számomra vontatott. További inspirációk a cikkek, podcastek egy-két mondata, összeesküvés-elméletek... Nem kell komolyan venni, de jó horrort lehet írni rájuk. Vagy komédiát.

– Ha a közeljövőre gondolsz, milyen alkotásokat várhatunk tőled?

– Sok ötletem van, például egy dialógus alapú írás ani-

Kovács Kitti

mációja is. Ha sikerül, és jön megint egy antológia, akkor abba is nagyon szívesen írnék. Nagy tervem egy önálló kötet. Könyvillusztrációkat is készítek.

JÓL MEGVAGYUNK

Leczo Bence

Próbáltam jó apa lenni. Amikor Juli azt mondta, beköltözik a városba, még bizonygattam is. Azt mondta, visszajön, ha ideje lesz, de soha többé nem láttam. Amikor megettem Iluskát, mindig mosolygok rá, meg a többi emberre is, amikor megyek dolgozni a Bánffyba. Tolom magam előtt, zötykölődik az apró kocsis, jó hangosan köszönök mindenkinek. Ők pedig mondják, többször hallottam, hogy milyen vidám ez a János, látod, mintha nem lenne semmi baja. Mikor beérek a Bánffyba, előszedem az otthon készített zabkását, félrerakom a pultba, kitakarom a húsokat, Iluskát meg hátratólom a pénztár mögé. Mikor Bánffy bevezette az új modelljét, hogy mindenki becsületesen fizet az üres tálba, én meg majd bejövök, és megszámolom, hát szégyen Iluskára szálltak mindig a legyek, ahogy ott ültünk a fa alatt. Akkor aztán bementem Bánffyhoz, mondtam neki, hogy ez van, és megengedte, hogy ne legyen kint az üres tál, amibe az aprót meg a papírpénzt kell rakni. Aztán elhíresztelte, hogy van ez az új módi, de ha valaki a régivágású Bánffyra kíváncsi, jöjjön Bortvameredélybe, mert az ottaniban rendes a kiszolgálás. Jöttek is, sokan miattam, mondták a Bánffynak, a János becsületes meg jókedvű, rendesen jobbá teszi az ember napját.

Iluska így született. Amikor világra jött, nem sírt fel, csak bámult üveges szemekkel, az orvos meg rázogatta. Olyan volt, mint aki nem tud mit kezdeni a bútorokkal, az asztallal, a székekkel, a kemencével meg az ágygal. Nincs neki sok hátra, mondta az orvos, de egy ideig minden rendben volt. Utána Juli azzal jött, hogy beköltözik a városba.

Nem tudtam lebeszélni róla. Egy reggel fogta magát, és elindult. Akkor csináltam azt a kocsit Iluskának, hogy kényelmesen tudjon benne ülni. Nem panaszkodik, nem is szól semmit. De nincs baj vele, a zabkását szereti, nagyokat nyeldes, mikor egy-egy kiskanállal tesz a szájába.

Esténként az ágyba fektetem, megcsókolom a homlokát, mondom neki, hányszor ránk ijesztett már ez az orvos, ez az iszákos, így mondom, és nevetek, látod, nincs neked semmi bajod. Lefekszem én is a magam ágyába, és hallgatom, ahogy Iluska piheg. Egy idő után elalszik, olyankor nagyokat sétálok a holdfényben. Mikor visszajövök, és látom, hogy ébren van, odaülök mellé, elmesélem, mit láttam. Ha alszik, akkor megpróbálok én is aludni. Hajnalban mindig felriadok, olyankor megfordítom Iluskát, és visszaalszom egy kicsit. Az orvos mondta, hogy így kell csinálni, mert et-

től jobb lesz a vérkeringése. Jól megvagyunk mi ketten.

Néha eszembe jutott, hogy vajon nem unja-e a zabkását. Ilyenkor szereztem fahéjat, azzal szórtam meg neki. Először fintorgott, aztán megszokta. Tudja, hogy szerdánként fahéjjal van, péntekenként pedig hígabb, mert akkor halt meg az Úristen. De aznap is vásárolnak az emberek húst, ilyenkor mindig magyarázkodnom kell neki. Azt szoktam mondani, hogy másnapra veszik, csak a jó marhahúst bepácolják, vörösbort öntenek rá meg fűszereket, az eláll egy éjszakát, szombaton pedig milyen jólesik nekik a pénteki koplalás után. Nem tudom, elhiszi-e. Hétfévenként kiülünk az udvarra, én fát faragok, ő pedig nézi az eget, a földet meg a csillagokat. A benti bútorokkal egészen jól megbarkozott.

Kicsi állatkákat faragok, amilyeneket Iluska sosem fog látni. Vaddisznót, medvét, szarvast meg őzet. Kutya és macska gyakran rohagált az udvaron, a szomszéd kandúrjáról le sem tudta venni a szemét, amikor egy nap átsomfordált, és felült a kemencére. Egyszer olvastam a zsiráfról a lexikonban, azt is kifaragtam. Egy jó darabig néztem. Az ágya mellé tettem, hogy ha úgy szeretné, nézegethesse. Hajnalban mindig afelé fordítottam, mert úgy sejtem, ilyenkor a beszőrődő napfény miatt

már nem tud visszaaludni. Lovakat is csináltam, mindjárt hatot, hogy legyen egy ménes. Velük boldogultam a legjobban, hamar kész lettek és jól is sikerültek. Nem úgy, mint a szarvas, aminek az agancsát legalább háromszor rontottam el. Végül a fele le is tört. A hat lovacska a szekrényben kapott helyet, de valahogy mindig úgy esett, hogy amikor rájuk néztem, már eldőlték. Ha este felállítottam őket, reggelre eldőlték. Mint ha Iluska egyetlen szórakozása lenne, hogy eldönti a ménest.

Hanem egy nap el kellett mennem segíteni a Bánffynak. Elakadt a szekere az esőben, akkora sár volt, hogy nem bírták a lovak kihúzni. Kivitettem a téli szánkót, azon húztam be a marhahúst a Bánffyba, hárman már várakoztak is a zárt ajtók előtt. Kérdezték, hogy Iluskával mi történt, mondtam, hogy semmi, csak ma inkább otthon maradt volna, nem akart megázni. Mikor hazamentem, látom, elaludt a székben. Befektettem az ágyba, de akkor vettem észre, hogy nem lélegzik, a szemei pedig annyira kifejeztelenek, hogy olyat nem is láttam korábban. Rohantam az orvosért, együtt mentünk vissza, megnézte Iluskát, lezárta a szemét, de azok felpattantak rögtön, mormogott egyet, kezét fogtuk, és hazament. Két nap múlva temettük, rengetegen jöttek ki a temetőbe. Mind megszorították

a kezemet, János, fogadja részvétünket, a Bánffy is zárva volt három napig. Szétszereltem a kocsit, széthúztam az illesztéseket, apránként kihordtam az erdőbe. Nem akartam, hogy azt lássák az emberek, hogy tolom egyedül, üresen Iluska helyével. Tudom, hogy leskelődtek, de visszafelé mindig a kertek alatt jöttem, az utcán csak annyit láttam, hogy már tizedszer megyek el a kocsmá felé. Az erdőben újra összeraktam a kocsit, aztán meggyújtottam. Megvártam, amíg leég, elhantoltam a darabjait, aztán hazamentem.

Beszéltem Bánffyval. Mondtam neki, hogy többé nem csinálom, jöhet az üzleti modellje, én nem ülök be többet a boltba. Elhagyom Bortvameredélyt is. Hümmögött, adott valami pénzt, többet, mint ami járt volna, és mondta, felvesz valakit, úgyszólván túljelentkezés van. Megkérdezte, szükségem van-e bármire, de csak csóváltam a fejem. Hazamentem. Megnéztem a lovacskákat, szilárdan álltak. Begyújtottam a kemencébe, krumplit raktam oda. Megsóztam, megettem, kezembe vettem a zsiráfot, azt nézegettem. Esetlen volt, néhol túl vastag, néhol túl vékony a nyaka, a lábairól nem is beszélve. Teste, mint egy pezsgősüveg.

Nem tudtam aludni, csak ültem a padlón. Akkor vettem észre, mennyire imbolyog a szekrény. Mikor éjjelente a vizát szállító kocsik elmennek a ház előtt, attól lehet félni, hogy eldőli. Ilyenkor egészen halkán, mintha vigyáznának, hogy ne riasszanak fel senkit, borulnak fel a lovacskák, mind a hat a szekrényben. Sétáltam a holdfényben, és mert nem volt kinek elmondanom, egy füzetbe írtam le, hogy miket láttam. Iluska ágyát szétszedtem, először el akartam tüzelni, de aztán apróbb részekre szabdaltam. Egyesével faragtam ki a lovakat, először csak olyan hordótestűeket, mint a zsiráf, aztán szép törzset kanyarítottam nekik. Harminckét lovat sikerült készítenem, ez már igazi ménes, húztam ki magam, szépen körberaktam a ménest a padlón.

Egy reggel Bánffy bekopogott, hogy tudja, nem szorulok támogatásra, de ő most itt van, és életjáradékot akar nekem adni, egy keveset, majd küldi az írást postán. Bólintottam. A faragott lovacskáknak kezdtem mesélni, mi is az az életjáradék, és hogyan is lehet megélni belőle. Mind a harmincnak. A hatot hagytam nyugodni a szekrényben. Már fel sem állítottam őket. A füzet betelt, de nem kezdtem újat.

múltidéző

A (FELVIDÉKI) MAGYAR AGATHA CHRISTIE: VÍGH RÓZSA

Juhász Dósa János

A 95 éve Sarkadon született és 86 éves korában Budapesten elhunyt Vígh Rózsa alig pár sorban említi a szlovákiai magyar irodalmi lexikon, amely kizárólag mint meseíró isméri. Nem tud arról, hogy az évekig a gömői Korlátón él, és a csoltói születésű orvos férje oldalán kultúrát „csináló” író számtalan bűnügyi és erotikus történetet hagyott az olvasóira (sőt kéziratban is nem egy várja, hogy végre megismerhessék), s Peterdi Pál a magyar Agatha Christie-nek nevezte.

Első könyve 1956-ban jelent meg, közösen Csontos Vilmosmal, s az egyfelvonásosokat (Bajos leánykérés – Különös eljegyzés) tartalmazott. Ezt három évvel később újabb közös, ezúttal már mesekötet követte, Rényi Magdával (Különös láto-

gatók). Önálló, meséket tartalmazó kötete A pórujárta gazdag ember címmel 1961-ben jelent meg. A kötetet mind Fábry Zoltán, mind Tolvaj Bertalan elismeréssel fogadja. Később több antológiában (Születésnap ajándék, A mullók városa) és a legkisebbek számára készült olvasókönyvben is megjelenik egy-egy meséje. 1970-ben veszi fel a Linda Taylor álnevet (ahogy műfajtól függően időnként használja az Iván Rozália és L. Timothy neveket is), s megteremti New York-i nyomozóját, Sinus felügyelőt, és levakarhatatlan munkatársát, Bloodot, akik élete végéig hűségesen elkísérik. Mintegy húsz bűnügyi története jelenik meg, sok-sok filléres lapban közlik egy-egy remekbe szabott krimijét (IM, Tetthely), amelyek

méltó párjai Roald Dahl meg-hökkentő történeteinek.

S eljön a nyolcvanas évek vége, amikor a Krimi Könyvtár sorozatban Peterdi Pál szerkesztésében napvilágot láthat az első két Sinus-történet, a Tökéletes gyilkosság és Az elátkozott szalon. A kötetet rövid idő alatt elkapkodják (ne feledjük, egy-egy ilyen krimi több tízezres példányban jelenik meg!), s a rendszerváltásig további hat kötet (Egerút, Halálos ütés, A Simpson-ház titka, Parázs a hamu alatt, Halálos ölelés, Istenkísértés, Mákony) jelenik meg. „A magyar Agatha Christie” – írja róla a neves humorista, kötetekinek szerkesztője, Peterdi Pál. A két felügyelő több tíz ügyben nyomoz együtt, a hatalomváltás után egyedi kiadásokban, a soproni

Novum Verlag gondozásában (Élveboncolás, A halál nőne-mű?), más kiadók (Halál borítékolva, Méreg ajándékba, Nyomában a halál), és élete végén saját kiadásban adja ki bűnügyi és egyéb (a krimik mellett idővel visszatért a gyerekekhez, s olykor az erotika mezejére is elkalandozott) történeteit, amelyekben nem ritka a többszörös csavar. Egy-egy történeten belül pszichológiai mélységekre, sokszor a pokol bugyraiba is eljutunk, amikor különböző kéjencekkel, elme-betegekkel találjuk magunkat szembe.

Vígh Rózsa tájékozott a tudomány legújabb vívmányaiban, s egy-egy alkalommal még a jövő mezejére is elkalandozik, s hamisítatlan sci-fi krimiben van részünk. Van krimi-

je, amely szinte már a filmig is eljut, ahogy többet színpadi művé is átír (A Simpson-ház titka – A lejtő meredek). Az utolsó Sinus-történetet 2010-ben írta (Miss Szimat), amely a sorozat számos darabjával együtt kéziratban várja a megjelenését.

ÖLNI SZÓVAL IS LEHET

Csak Isten a megmondhatója, hányféle ember él a Földön, és ha egyik-másik kilóg a sorból, mi tévelyíti el. Roger Hough egy farmon született és ott is élt. A szülei reggeltől estig dolgoztak, és kemény munkára fogták őt is. Egész évben minden segítő kézre szükség volt, a legapróbbakra is. A kisebb településen élő ember zárkózottabb, mint a városiakok, akik így vagy úgy, de hatnak egymásra. A farmer éli az életét, ahogy szüleitől vagy nagyszüleitől látta, és arra tanítja a gyermekeit is. A természetben minden kicsit más. Vagy inkább nagyon? A farmon élő gyermek láthatja, ahogy a kakas tojzza a tyúkot, vagy a csődör fedezi a kancát, és ugyanúgy veszi, mint azt, hogy süt a nap, vagy esik az eső. Ha meg is kérdezi, mi az, amit lát, és hogy miért csinálják, a válasz szűkszavú: hogy csirke legyen a tojásból, vagy, hogy kicsikóknak legyen. Amikor a gyermek eléri a pubertáskort, a jó vagy rossz sorsától függ, hogyan evickél át a buktatókon. Ha akad a környéken egy dörzsöltebb kamasz, az profán módon elröhögi neki, mit miért érez, és mit tegyen, hogy amit érez, minél jobb legyen. Ha csak kevésbé tapasztaltakra támaszkodhat, mi más tehetne: magára hagyatkozva kezd ismerkedni a nemi ébressel.

Roger Hough – legalábbis azt hitte – ügyesen oldotta meg, hogy akkor szerezzen magának kellemes perceket, ami-

kor csak akarja, és ne legyen kiszolgáltatva szülei dorgálásának: már megint lányok után kajtatsz? Csak akkor ijedt meg egy kicsit, amikor a szomszéd farmra új tulajdonos költözött, és volt a családban egy lány is. Nem lehetett volna világraszóló szépségnek mondani, de ahogy elnézte, úgy érezte, mocorog a testében valami. Olyasmi, amit eddig csak akkor érzett, ha eszébe jutott a legédesebb titka. A lány észrevette az érdeklődését, és értett hozzá, hogyan vonja magára a figyelmét. Csinosan öltözött, mindig nett volt, és úgy intézte, hogy minél gyakrabban vezessen az útja Rogerék farmja felé, vagy ugyanakkor induljon a városba, amikor a fiatalember.

Senki nem csodálkozott, hogy félév múlva összeházasodtak. Roger szülei megnyugodhattak, hiszen akkoriban már, ha szemérmesen is, de sokat beszélgettek fiuk furcsaságáról.

– Én az ő korában, már folyton a lányok sarkát tapostam – mondta az apja.

– Egészségileg rendben van. A katonaságnál megvizsgálták. Mondták volna, ha...

– Talán a férfiakhoz húz...

– Teremtő Isten, még csak az kéne! – jajdult fel az anya. – De, hát észrevettük volna. Nincs több barátja, mint másnak, és akik vannak, világszer- te híres kanok. Nem érdekli őket más, csak a lány és a tánc.

– Rogert pedig csak a tánc, és ki tudja, mi még? Azt hiszem, örökre felhagyhatunk

a reménnyel, hogy valaha is nagyszülőkké tegyen bennünket – sóhajtott az apa.

A lakodalom hétfarmra szóló volt. Szerencsére Suzanne-nak volt tapasztalata a szexben, mert különben Roger nemigen állt volna helyt a nászéjszakán, akárcsak rengeteg férfitársa, aki a végre elért céltől, a kudarc rémétől, sokszor napokra is impotenssé válik.

– Engedd el magad... drágám! – súgta a fiatalasszony. – Ölelj át, meglátod milyen jó érzés. Csak csókolj, hiszen házasok vagyunk. Azt hittem, annyira vallásosan neveltek, hogy betartottad a tízparancsolatot, azért nem nyúltál hozzám eddig, de úgy látom, neked még sosem volt dolgod nővel – suttozta Suzanne, és csakhamar bebizonyította Rogernek, hogy sok jó dolog létezhet a világon, de holtbiztos, hogy a szeretkezés is közéjük tartozik.

Tíz év telt el. A fiatalok jól megvoltak. Két fiuk is született. Ám ahol túl nagy a boldogság, vagy legalábbis a látszat azt sejteti, oda csakhamar ellátogat a balsors. Roger Hough ebéd közben, az asztalnál ülve agyvérzést kapott, és alig néhány óra alatt meghalt. Harmincöt éves volt. Az embereket megdöbbenetette az eset. Ilyen fiatalon? A halál nem válogat. Ma már nincs korhoz kötve az elmenés. Infarktus, agyvérzés érhet tizenéveseket is. Hát csoda? Ahogy manapság élnek az emberek... Rohadás, ital, drog, válások. Igen

ám, de Houghék példás családi életet éltek, Roger nem ivott, nem dohányzott, és mindig olyan angyali nyugalommal vette az akadályokat, mint a kinek kötéltől vannak az idegei.

Suzanne vigasztalhatatlan volt. Csak sírt és sírt, és úgy érezte, sose apadnak el a könnyei. Nem is a gyász miatt érzett fájdalom rikkant, hanem a szégyen, mert ugyan kinek is mondhatná el ezen a cserfes világon, hogy a hitese urát rajtakapta a szérűben a kendermagos tyúkkal. Váratlanul ment be és nesztelenül. De kibírta, hogy ne szóljon. Volt ereje kitámolyogni. Tud-

ta, hogy veszekedéssel nem sokra menne. Az utóbbi időben Roger egyre kevesebbszer nyúlt feléje esténként, de hát a fáradtságával magyarázta az érdektelenségét. Soha nem beszélte róla senkinek, de azon a napon, amelyen Roger rosszul lett, ő csak a második fogásnál kezdett enni, és sokatmondóan megjegyezte: a levest a kedvenc kendermagos tyúkból főztem. Remélem, így is jól esett!

A többire már nem érdemes szót vesztegetni. Csak Isten a megmondhatója, hányféle ember él a Földön, és mi teszi őket olyanná, amelyenek?!

Vígh Rózsa

zenőórét

CSATÁRLÁNC (REGÉNYRÉSZLET)

Amikor a tízéves Picó gyereket a Legjobb FC öltözőjében meglátogatta egy kopasz, szürke fejű törpe, szegény Picó égszínké szemeiben még a vereség miatt érzett csalódottság tükröződött. Abban a pillanatban nem sok jót gondolt kétfalás csapatársairól. Annyira haragudott rájuk, hogy még az arca is eltorzult a tehetetlen dühtől. Pedig nem volt csúnya fiú. Szőke túskehajába ugyan egy hirtelen ötlettől vezérelve belenyírta a mezszámát, de ez nem rontott a séróján. Sőt, érdekessé tette. Őt is, meg a frizuráját is. Kellemesen bizsergette az önértét, amikor óvatosan érdeklődtek a fején lévő kilencesről.

A fura szerzet felbukkanásakor Picó piros fociismerésben pompázott, még a cipője is divatosan piros volt. A nevét is az utóbbiról kapta. Merthogy sokáig fociPicónak hívta a foci-cipőt. Sehogy se jött a szájára rendesen ez az egyszerű szó.

– Most velem jössz a Nyomi szigetre! – kiáltotta felé a törpe, és Picó azon nyomban egy nyomi kis szigeten találta magát. Még megrémülni sem volt ideje.

Egy kráter alján elterülő tisztáson nézett bele a vakvilágba. A hajdani vulkán körkörös falán lyukak sorakoztak, talán barlangok lehettek. A virágos rét egyhangúságát néhol bokrok törték meg.

Picó ijedten lesett körbe. Mit vétett ő, hogy ezt kellett megérnie? Vagy álmodik? Mérgeesen szolt rá a törpére, aki eléggé kedvetlenül éppen őt nézegette.

– Te ezt komolyan gondolod? Ezt mered tenni egy csatárral?

Egy ilyen fontos valakivel? Ki vagy te egyáltalán? Van neked jogod ehhez? He? – kiabálta ingerülten.

A törpe nem zavartatta magát. Nem volt nagyobb Picónél, de nem ijedezett.

– Ne nyivákolj itt nekem! Megfájdul a fejem ebben a visszhangzó kürtőben. Azt hiszed, nekem van kedvem ilyen kis nyomikkal foglalkozni? Sajnos ez a dolgom. Jellemtelen alakokból kell jellemeseket csinálnom – mondta.

Picó megkönnyebbült.

– Hát akkor tévedésben vagy! Rám nem illik a jelződ. Én jellemes vagyok!

– Ha lenne itt plafon, most ránk szakadna... – pillantott az égre a törpe. – Tudd meg hát, hogy te vagy a Föld legönzőbb, legbeképzeltőbb gyereke. A korosztályod legmenőbb csatára lehetnél, ha néha passzolnál, és hagynád, hogy más is boldog legyen olykor-olykor. Tudod, hány göltől fosztottad meg a csapatodat csak azért, mert nem adtad át a jobb helyzetben lévőnek a labdát? Nem is beszélve arról, hogy néha hátra is mehetnél segíteni a többieknek. És az életben is ilyen vagy. Kiállhatatlan figurának tart mindenki. Ezért kerültél a Nyomi szigetre. Még a húgod se szeret. Mindig behúzd szegényt a csőbe, és eleszed előle a finomságokat. Elrontod az örömet.

– Most aztán ki itt a rossz-ság? Gyerekeket lökdösní, hogy kitérjék a nyakukat, az való? – hangoskodott, miközben feltápszkodott a földről.

Újra próbálkozott a másik oldalon. Hamarosan egy bokor alján találta magát, ahol nagy-nyag ámulatára egy barna hajú, copfos kislány üldögélt. Annyi éves lehetett, mint ő, ráadásul elég jó csajnak tűnt. Huncut, sötét szeme volt, csíkos pólót és kantáros farmert viselt. Ruházata legfeltűnőbb darabja a libazöld gumicsizma volt, ami majdnem a térdéig ért.

A fiú felállt, és megszólította a váratlan jelenséget.

– Hát te meg ki vagy? – kérdezte.

elbuzsz és nem változol meg, nem jutsz többé a labda közelébe. Nem mi büntetünk meg, ilyen hozzáállással egyszerűen nem fogsz kelleni senkinek. És talán haza se mész többé! Járd végig a barlangokat, és hozd el magaddal a szintek ajándékait! A legvégén majd általános vizsgálatot tartunk. És még valami! Lesz két útitársad. Éppen neked valók.

A törpe úgy eltűnt, mintha ott se lett volna. Hol vannak azok az útitársak? – kérdezte Picó saját magától. – Fel kéne mászni a peremre! Talán az egész csak egy nagy kitalálás. Nem is biztos, hogy szigeten vagytok!

Nyomban neki is indult. Könnyen haladt, elvégre edzett csatár volt. Azonban amint felért a lejtő közepéig, valami furcsa erő egyszerűen és mukkanás nélkül visszalökte a virágos mezőre. Az erő nem mukkant, de ő annál hangosabban mukkadozott.

– Most aztán ki itt a rossz-ság? Gyerekeket lökdösní, hogy kitérjék a nyakukat, az való? – hangoskodott, miközben feltápszkodott a földről.

Újra próbálkozott a másik oldalon. Hamarosan egy bokor alján találta magát, ahol nagy-nyag ámulatára egy barna hajú, copfos kislány üldögélt. Annyi éves lehetett, mint ő, ráadásul elég jó csajnak tűnt. Huncut, sötét szeme volt, csíkos pólót és kantáros farmert viselt. Ruházata legfeltűnőbb darabja a libazöld gumicsizma volt, ami majdnem a térdéig ért.

A fiú felállt, és megszólította a váratlan jelenséget.

– Hát te meg ki vagy? – kérdezte.

– Az udvarias fiúk mutatkoznak be előbb – vont fel szemöldökét rosszallóan a lányka.

Picó kihúzta magát.

– Ha erre vársz, itt öregszünk meg! Minden bizonyonnyal te vagy az egyik útitárs, akiről a bugris törpe beszélt – mondta, de nyomban meg is bánta a kijelentés másik felét, mert akkora kupán csapást kapott a semmi-ből, hogy majdnem orra bukott.

A kislány nem kacagott, csak szelíden elmosolyodott.

– Nem szereti, ha a háta mögött szidják...

– És hallgatózni illik? Még hogy engem kell megnevelni! – mormogta alig hallhatóan, mert nem szeretett volna még egyszer pörül járni. – Hát jó! Picónek hívnak a barátaim.

– Ha lennének barátaid, nem lennél itt – szögezte le a leány, miközben felállt. Szép sudár termete volt. – Réti Évi vagyok, a jobbító kitaláció.

Picó tátott szájjal nézett a nyomi világba.

– A Réti Évi az rendben van, de a jobbító kitaláció az egy nagy lükeség – mondta. – Ez olyan, mint egy mellékszereplő egy számítógépes játékban. Egy mellékkarakter.

A lány bólintott.

– Jól jellemezted a helyzetet. A barlangok a szintek, én meg a kísérőd vagyok. Majd megtudod, mi fán termék. Gyere, keressük meg a másik társadat!

A harmadik bokor mögött megtalálták. Annyi idős fiúcska lehetett, mint Picó, csak dundibb, pufók képű és kopasz. Apró, egykedvűen fénytelen szeme volt, kantáros, barna rövidnadrágot hordott. Ezenkívül semmit. Se cipőt, se inget, se pólót. Csak ült, és az orrát piszkálta.

Picó éktelenül nagyot sóhajtott.

– Hát ennyire azért nem lehetek rossz! Mi ez, talán hátráltató kitaláció? Kétfalás karakter? – bosszankodott.

– Látod, látod, azonnal ítélkezel... – mondta feddően Réti Évi.

– Miért? Ugrálnom kellene a boldogságtól? Legalább az orrát ne piszkálná!

– Te még sose csináltál ilyet? Neked szerencséd volt, mert rád szoltak. Megmagyarázták, hogy az ilyesmi nem illő. Ő még embert se látott. Honnan tudná, hogy mit szabad és mit nem?

Picó nem szolt rögtön. Emésztette a hallottakat.

– Nem látott embert? Akkor beszélni se tud? – kérdezte.

– Azt tud.

– Ez így logikátlan. Neve van?

– Miért ne lenne? – nézett Évi Picóra.

A fiú elvgyorodott.

– Ha nem látott embert, akkor ki adta neki?

– Azok, akik nekem. A Nyomi sziget teremtői.

– Hé, te, mi a neved? – hajolt Picó a dagi fiúhoz.

Évi a fejét csóválta.

– Jót tett volna a bizonyítványodnak, ha te mutatkozol be előbb. Udvariasság... Tudod...

Picó bólintott.

– Picó vagyok, te ki vagy?!

A kopasz gyerek felnézett.

– Kukaka – mondta egykedvű bambasággal.

Picó a hasát fogta, annyira kacagott.

– Aki ilyeneket talál ki, annak nincs joga itt tartani engem! Az sokkal akármilyenebb nálam! – Majd lecsillapodott. – Mi az, hogy Kukaka?

– Egy kicsit kuka szegény. De mégse lehet egyszerűen kukának nevezni! Ezért van a becéző forma. Érted?

– Értem – mosolygott az orra alatt Picó. – De akkor legyen inkább Kukácska!

– Ez nem helyes így. A Pityuka helyett se mondjuk, hogy Pityácska.

– Ez neveléses, de van benne valami – bólintott Picó, közben a saját nevére gondolt. Az övé se sokkal különb. – Ide figyelj, Kukaka, neked mi a dolgod velem? Miért vagy itt?

A dundi fiú felnézett.

– He? – mondta. Nem lehetett tudni, hogy bemutatta-e az egész szókincsét, vagy csak a felét.

– Tudod mit, Évi? Bár nem tudom, valójában mi az, de menjünk a dolgunkra! – ajánlotta Picó.

A kislánynak felragyogott a szeme. Mintha az álma valósult volna meg. Minden bizonyonnyal ilyennek van teremtve – gondolta Picó. – Értem él.

– Melyik barlangot válasszam? – érdeklődött hangosan.

– Az elsőt! – vágta rá a lány nyomban.

– Az hol van?

– Ott! – mutatott Évi a legközelebbi lyukra.

A barlang nem is tűnt igazi barlangnak. Csak egy félhomályos folyosó volt, sima falakkal. Semmi szikla, semmi cseppkő vagy ilyesmi. Picó alig látott valamit, úgy ment elől, hogy jobb kezével a falat érintette. Igen, ő volt az első, mert Évi nem vállalta a vezető szerepét, bárhogy is próbálta rábeszélni. Azt mondta, ez nem az ő bulija. Kukaka meg csak annyit tett hozzá, hogy he. Talán tíz perc telhetett el, mikor végre egyre erőteljesebb fény izzt megéjük a sötétséget. Picó szíve gyorsabban dobogott.

– Valami következik! – mondta izgatottan.

iránytű – fiatal írók rovata

VÁSZONRA VITT ÉRZELMEK

Bakoš Orsolya

Csendben ücsörgök a fehér vászon előtt, kezemben kedvenc ecsetemmel. Mint ahogy egy írónak sem jönnek mindig a szavak, most nekem sem jönnek az ecsetvonások. Hiába ülök a házunk mögötti napsütötte virágoskertben, egyszerűen nem jutok egyről a kettőre. Mindig, amikor túlcsondul bennem egy bizonyos érzés, ide menekülök. Festményeim kifejezik azt, amit képtelen vagyok szavakba önteni.

Emlékszem, azt mondta, hogy tehetséges vagyok. De hová tűnt a tehetségem most, amikor az iránta érzett csalódottságomat szeretném vászonra vinni? Hogyan fejezhetném ki azt a keserű ízt és azt a sok fájdalmat, amit

okozott? Hiszen még mindig szeretem. Még mindig rá gondolok elalvás előtt, még mindig érzem édes csókjait az ajkaimon.

Az ecsetet a piros festékbe mártva emelem a fehér vászonhoz, majd festeni kezdek. Nincs alakja, sem formája, egyszerűen csak hagyom, hogy a kezem magától mozogjon.

De hát megbántott! Könnyedén a porba tiport, majd egy *sajnálom*ot vágva a fejemhez továbbállt. Azt mondta, szeret. Hát ez a szeretet?

A fekete akrilba mártom az ecsetet, majd indulatosan a vászonra nyomom.

Vajon minden hazugság volt?! A kedves szavak, az érintések, a pillantások?

Elkeseredetten figyelem festékes melegítőnadrágomat. Mindent megtettem. Támasza voltam és bizalmasa. Feltétel nélkül szerettem, most meg úgy nézek ki, mint az előttem lévő, vörös-fekete pacákkal tarkított vászon. Mint egy mélybe taszított szerelmes, aki hiába nyújtja karját, a biztos pont az életéből már régen eltűnt.

Palettámra fehér szín, a vásznamra pedig nem sokkal később egy fehér hóvirág körvonala kerül. Kontrasztot alkot a sötét háttérrel, én pedig úgy érzem, ez az, amit ez idáig kerestem. A kilátástalan és borús időszak után felvirrad a tavasz, mint ahogy lelkem is lebontja korlátait, hogy a meleget beengedve ismét boldogságra leljen.

FONÁL

Sima, sima, fordított...

A régi falóra négyet ütött. Elnémult a kötőtűk csattogása. A nő felnézett, elsimította homlokáról az ősz tincseket, és nekidőlt az öreg fotel támlájának. Már két órája kötögetett. A rádióból halk zene szólt. Lassan lerakta a fotel melletti fonott kosárba a kötést. Nehézkesen kelt fel, elindult a konyha felé. Milyen csend van

itt – gondolta –, ezen a rádió sem segít. Megivott egy pohár vizet, nyújtózkodott. Megropantak a csontjai. Na, jó ropogós vagy, mondaná az öreg... – kuncogott magában. Visszasétált a szobába, s leült folytatni a munkáját.

Fordított, sima, fordított...

Remélte, elég fonalat vett ahhoz, hogy hosszú legyen a sál. Mindig is olyat szeretett

volna. Hosszút, meleget és nagyon tarkát. Bolond öreg...

Sima, fordított, sima...

Gondolatai elkalandoztak. Talán az fogta meg, a bohókás lény. De rég volt... A táncterembe lépve rögtön meglátta a fiút. Ő az új kardigánját vette fel. Első saját munkája, büszke is volt rá. Melléperdült az új srác, micsoda szépség, mondta, jaj, a kardigánra

gondoltam, és mosolygott. Ő zavarában nem tudta, hogy megsértődjön vagy nevéssen. A másodikat választotta.

Sima, sima, fordított...

Mint a tangó. Kettőt előre, egyet hátra. Imádtak táncolni. Az esküvőjükön is a saját koreográfiájukat adták elő. Nagy siker volt. Csak elég legyen a fonál. Ma kész lesz a sál, és holnap beviszi neki. Majd elmondja az összes benne lévő színt. Az öreg biztosan hallani fogja. Tudja majd, hogy hallja.

Fordított, sima, sima...

Ez meg csacsacs. Gömbölydő hasától alig bírta már átkarolni, mégis ezt táncolták otthon a gramofon mellett. És milyen gyönyörű fiúgyermekük született! Örökölte apja táncos lábait.

Fordított, fordított, ráhajtás...

Nagyot sóhajtott. Megigazította a szemüvegét, és rátekert a fonálból az újjára. Tekeredett az ő életútjuk is. Keserves év volt, amikor nem tudták, a kisfiuk megmarad-e. Halkabb lett a kacaj, a keringőből egymás vállára borult helyben topogás lett, könnyeken keresztül a másikba kapaszkodva. De mindig számíthatott rá. Számíthattak egymásra. Megjárták a poklot, de kitartottak. És a Jóisten végül megjutalmazta őket a kisfiuk gyógyulásával. S újra mertek teljes szívből kacagni.

Sima, sima, fordított...

Bolondos öreg. A frászt hozta rá a tréfáival. Tudta, hogy ki nem állhatja a legyeket. Ha csak egy felbukkant, ő már

Durec Valéria

vadászott rá. Ez a vén bolond összefogdosott párat, és szanaszét ragasztgatta a lakásban. Mire észrevette, hogy döglött legyekre vadászik, a párja már hasát fogva nevetett a konyhában. Jaj, de elporolta a konyharuhával! Aztán nevetve ölelte, csókolta.

Fordított, sima, ráhajtás...

Annyi mindent kellene meg elmondania neki. Vagy csak ülne itt a másik fotelban, és figyelne a ráncos kezét, ahogy táncoltatja a kötőtűt. Hány-szor hallotta tőle: „Magadhoz kötöttél, te boszorkány!” – és nevetett. Sokszor csak úgy ültek, nem kellett beszélniük. Tudtak egymásról mindent, érezték egymást. Elég volt egy pillantás, egy érintés.

Sima, fordított, sima...

Jaj, nem...! Elrontotta. Viszszafejtette a fonalat, és újból felszedte a szemeket. Bárcsak az étellel is így lenne! Sajnos elszálltak az évek felettük, táncos lépteik lassúbbak, óvatosabbak lettek. Nem, mégsem. Még ha vissza is fejthetné az élet fonalat, akkor is őt választaná, semmin nem változtatna.

Sima, sima, sima...

Nem, nem, nem lehet! Már csak egy méter van a fonálból. Még nem elég hosszú a sál. Még kellene kötni hozzá. Sokat, nagyon tarkát. Hogyha kijön, táncoljon a sál vége a szélben. Még kötni kell.

Megcsörrent a telefon. A kijelzőn megjelent a kórház telefonszáma. A kötőtűk éles csőrömpöléssel hullottak a földre...

mozaik

Hiányzik a könyvtárából egy regény, verseskötet, antológia vagy irodalmi kiadvány? Egy régebbi felvidéki szerző könyvét keresi? Forduljon hozzánk bizalommal, szívesen segítünk a könyv beszerzésében. Jelentkezzen a **helyorseg@liliumaurum.sk** címen!

Évfordulók

60 éve, 1962. április 1-én született **Jakubecz Márta** író, pedagógus, a felvidéki keresztény és gyermekirodalom képviselője. Eddig öt mesekönyve és öt felnőtteknek szóló elmélkedéskötete, valamint több mint hétszáz különféle műfajú publikációja jelent meg.

70 évvel ezelőtt, 1952. április 1-én hunyt el **Molnár Ferenc** (eredetileg Neumann Ferenc) magyar író, drámaíró. A századforduló után lesz befutott író. Színdarabjait (*A doktor úr*, *Az ördög*) nagy sikerrel játssza a Nemzeti és a Vígszínház. 1906-ban írja meg egyik legnagyobb sikerű regényét, *A Pál utcai fiúkat*.

110 évvel ezelőtt, 2012. április 5-én született **Örkény István** Kossuth- és kétszeres József Attila-díjas író, az Újhold társszerkesztője; a világirodalmi rangú magyar groteszk próza megteremtője. Az 1966-ban megjelent *Jeruzsálem hercegnője* című gyűjteményes kötete meghozta számára a kritikai és a közönségsikert. Utolsó írói korszakának talán legnépszerűbb alkotásai a több kötet részét képező „egyperces novellák” (1966–1968).

120 éve, 1902. április 8-án Rimaszombatban született **Szombathy Viktor** író, műfordító Volkó Viktor néven. A Jókai Múzeum igazgatójaként felújította a múzeum gyűjteményét, és önálló Jókai-emlékszobát rendezett be az intézményben. Ugyancsak az ő igazgatósága idején állították fel Jókai Mór szobrát a főépület előtt.

55 évvel ezelőtt, 1967. április 8-án született **Hrbáček Magdolna** író, egyetemi oktató. Regionális kultúrakutatással foglalkozik, melynek keretén belül a szűkebb kutatási területe a zsidó kultúra. Önálló kötetei: *Regionális tudat az iskolában*, AB-ART, 2011., *Zsidó hagyományok Galántán és környékén*, AB-ART, 2014. Fordításkötete: Andrea Coddinton: *A Zsidó nő*, Art Danubius, 2017.

75 éve, április 14-én született **Keszeli Ferenc** költő, író, műfordító. 1964 óta jelennek meg versei, novellái, riportjai. Első verseskötete 1972-ben látott napvilágot *Ostromlétra* címmel, ezt követte a *Kajla Fülöp kalandjai* mesekönyv, a *Hókuszpókusz* és *Szóhancúr* (gyermekversek) és a *Zátony a bárkán* című kötete.

80 évvel ezelőtt, április 24-én született **Mácza Mihály** történész, muzeológus. Négy évtizede foglalkozik Komárom és vidéke történelmének, művelődéstörténetének, ipar- és településtörténetének kutatásával. Több mint húsz könyv és megszámlálhatatlan tanulmány, ismeretterjesztő cikk szerzője.

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Aich Péter (1942) költő, prózaíró, publicista, Pozsony

Bakoš Orsolya (2004) prózaíró, Keszegfalva

Balázs F. Attila (1954) költő, Felsőnyárad

Batta György (1943) költő, író, Komárom

Bolemant László (1968) költő, műfordító, fotós, Bajcs

Csóka Ferenc (1959) író, festő, zenész, Nagymegyér

Csóka Zsófia (2001) költő, Nádsszeg

Durec Valéria (1964) prózaíró, Szógyén

Fellinger Károly (1963) költő, Jóka

Gyökeres Kinga (1976) prózaíró, Somorja

Hodossy Gyula (1960) költő, író, intézmény-szervező, Dunaszerdahely

Juhász Dósa János (1969) újságíró, Balogfala

Juhász Kornélia (1990) költő, Komárom

Kovács Balázs (1996) költő, Komárom

Kovács Kitti (1999) prózaíró, Pered

Kövesdi Károly (1953) költő, író, műfordító, Pozsony

Krausz Tivadar (1963) költő, Budapest

Leczo Bence (1996) prózaíró, Bély

Magyar Zoltán (1967) író, néprajzkutató, Nagymaros

Márai Sándor (1900–1989) író, költő, Kassa

Mezey Katalin (1943) költő, író, Budapest

N. Juhász Tamás (1987) irodalom- és filmkritikus, Komárom

Nagy Erika (1961) prózaíró, szerkesztő, Nyárasd

Németh Győző (1968) grafikus, képregényrajzoló, Fertőd

Ollé Tamás (1996) prózaíró, Ekecs

Ravasz József (1949) költő, író, Dunaszerdahely

Reczai Lilla (1993) újságíró, szerkesztő, Komárom

Stanislaw Jerzy Lec (1909–1966) lengyel író

Thiele Csekei Enikő (1964) költő, Ausztria

Tóth László (1949) költő, író, művelődéstörténész, szerkesztő, Dunaszerdahely

Varga István (1965) költő, Komárom

Víg Rózsa (1927–2013) író, Budapest

Z. Németh István (1969) költő, író, szerkesztő, Csicsó

Zalaba Zsuzsa (1970) költő, prózaíró, Lajtabruck

Lapunkat a közelmúltban elhunyt **M. Nagy László** fotóművész felvételeivel illusztráltuk.

rejtvény

KOR-ZÁR NYOLC IRÁNYBAN

Rejtvényünkben a Kor-Zár együttes és Zsapka Attila 36 megzenésített versének címét rejtettük el nyolc irányban. A ki nem húzott betűk összeolvasva adják a megfejtést, egy másik közkedvelt szerzeményünk címét. A megfejtéseket április 30-ig várjuk a **helyorseg@liliumaurum.sk**-ra. A helyes megoldók között értékes könyvsomagot sorsolunk ki. Márciusi rejtvényünk nyertes Halász Judit (Tardoskedd). Gratulálunk!

A GÓLYÁHOZ

A KANÁSZ

A KÖZELÍTŐ TÉL

ÁGIVAL

ALTATÓ

BÉKÉT

BOLYONGOK

CSILLAGOM, VIRÁGOM

DŰLŐÚT

ÉJFÉLKOR

ÉNEK

FELESELŐ

HAJNALI KÉP

IGYUNK

JEGES ÉDEN

JÓ REGGELT

KÉT MADARAM

MAJÁLIS

MÁS EZ A ZENE

MESE

MIT ÉR

MONDÓKA

MOZI

NEM LESZ NEHÉZ

PÉNTEK

TAJTÉKOS ÉG

TAVASZI DAL

TECHNIKA

TÉLI FELHŐK

TÉLI NAPSÜTÉS

TILOS CSILLAGON

TISZTA SZÍVVVEL

TUDOD-E

TŰZ

ÚTRAVALÓ

VEKKERVERS

Készítette: Z. Németh István

M B O L Y O N G O K S I L Á J A M
A T É L I N A P S Ü T É S A Ó G Á
R Z I K Ú T R A V A L Ó L T R Ó S
A A É L É E T O G K E F I I E L E
D K A H O T S A K E E S B N G Y Z
A Ó A K E S A V J L Z P E B G Á A
M D T N Ö N C V E T É D É M E H Z
T N U A Á Z Z S A K É F Ű N L O E
É O D L T S E S I S K K J L T Z N
K M O Á E L Z L E L Z E O É Ő E E
N I D G Ő Í A G Í L L I R S N Ú K
U T E I V N E Z Ű T M A D V É E T
Y É G V J J I Z O M Ő E G A E G K
G R E A A K I N H C E T N O L R É
I L H L K Ő H L E F I L É T N N S
Y M O G Á R I V M O G A L L I S C

képregény

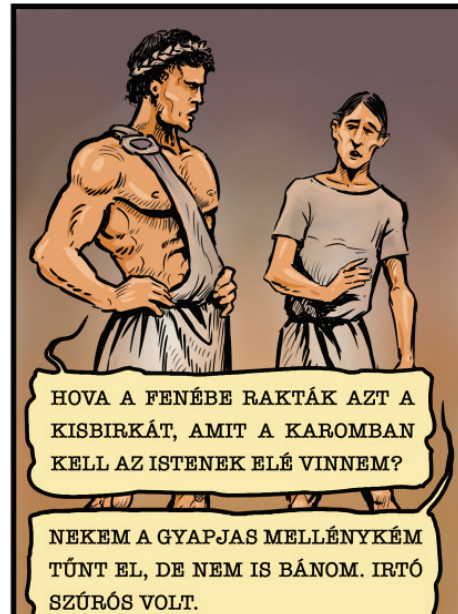
PREMIER

Gyökerez Kinga novellájából a forgatókönyvet írta: Z. Németh István
Rajzolta: Németh Győző

A SZÍNHÁZ FELÚJÍTÁSA PÁR NAPJA FEJEZŐDÖTT BE, HOGY MÉG A NYÁRI ÜNNEPSÉGEK MEGKEZDÉSE ELŐTT - MINT A TENGERPARTI PROMENÁD ÉPÜLETE - VISSZANYERJE RÉGI POMPÁJÁT.

A SZEREPLŐK LÁZASAN KÉSZÜLNEK A FŐPRÓBÁRA.

HOVA A FENÉBE RAKTÁK AZT A KISBIRKÁT, AMIT A KAROMBAN KELL AZ ISTENEK ELÉ VINNEM?

NEKEM A GYAPJAS MELLÉNYKÉM TÚNT EL, DE NEM IS BÁNOM. IRTÓ SZŰRŐS VOLT.

MEGKÉRNÉM A PARASZTOKAT, HOGY KÉSZÜLJENEK FEL AZ ELSŐ FELVONÁSRA!

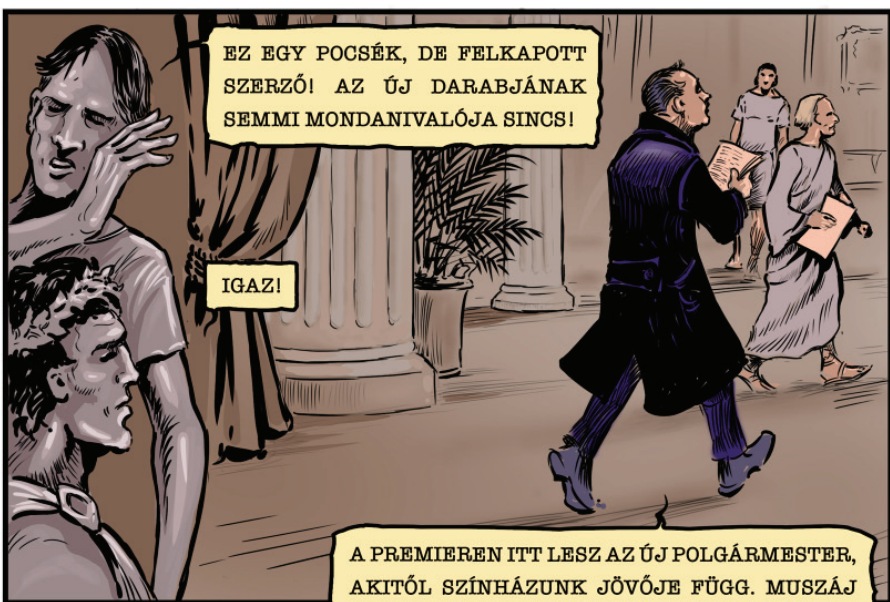

MÉGHOGY PARASZTOK! HA AZ AZ IDIÓTA ALBERTO NEM LENNE A RENDEZŐ SZERETŐJE, ÉN LENNÉK ZEUSZ, VAGY LEGALÁBBIS POSZEIDÓN. NÉZD!

ÁLMODOZZ CSAK, ÁLMODOZZ!

HIDD EL, HA VANNAK ISTENEK, ŐK SE AKARNÁK, HOGY Ő LEGYEN A MEGTESTESÍTŐJÜNK!

EZ EGY POCSÉK, DE FELKAPOTT SZERZŐ! AZ ÚJ DARABJÁNAK SEMMI MONDANIVALÓJA SINGS!

IGAZ!

A PREMIEREN ITT LESZ AZ ÚJ POLGÁRMESTER, AKITŐL SZÍNHÁZUNK JÖVŐJE FÜGG. MUSZÁJ JÓL SZEREPELNETEK.

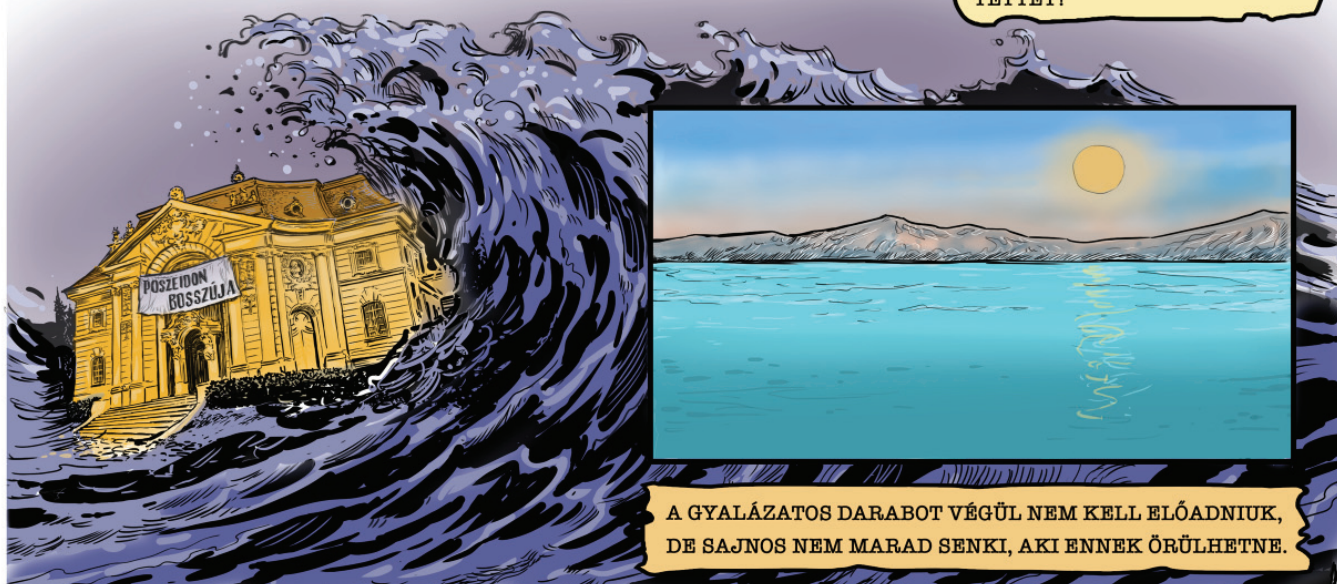
FOLYTASSUK A MÁSODIK NAGYJELNETTEL!

Ó, POSZEIDÓN, TENGEREK MINDENHATÓ ISTENE! HALLGASD MEG KÉRÉSEM! KÜLDD EL MINDENT ELSŐPRÓ EREJŰ HULLÁMAIDAT, HOGY ELVIGYE MAGÁVAL EZT A GYALÁZATOS TETTET!

A RENDEZŐ ÉPP KÖZBE AKAR SZÓLNI, ÁM A SZÍNHÁZ FŐBEJÁRATA FELŐL NAGY ROBAJ HALLATSZIK.

A GYALÁZATOS DARABOT VÉGÜL NEM KELL ELŐADNIUK, DE SAJNOS NEM MARAD SENKI, AKI ENNEK ÖRÜLHETNE.